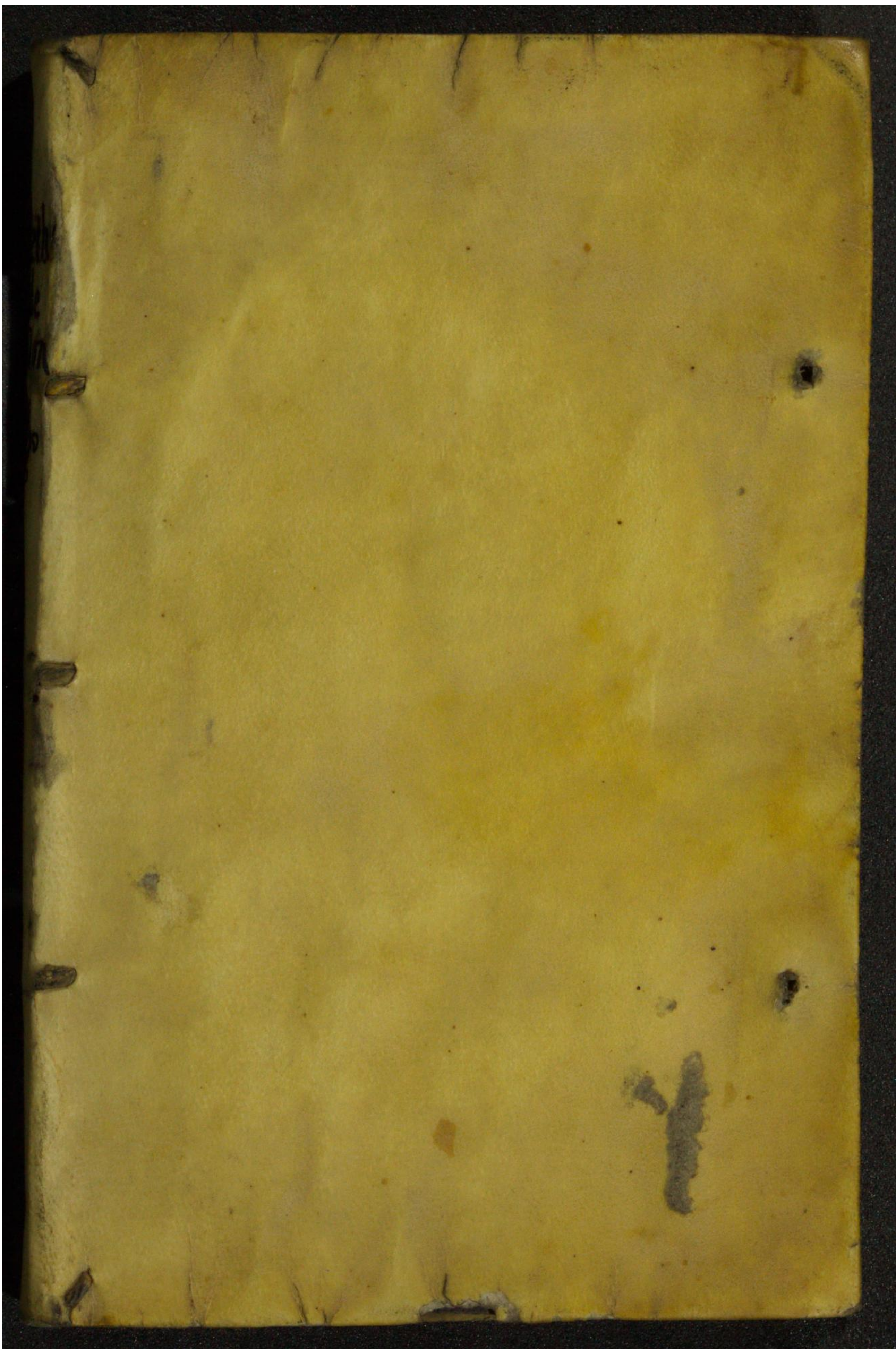
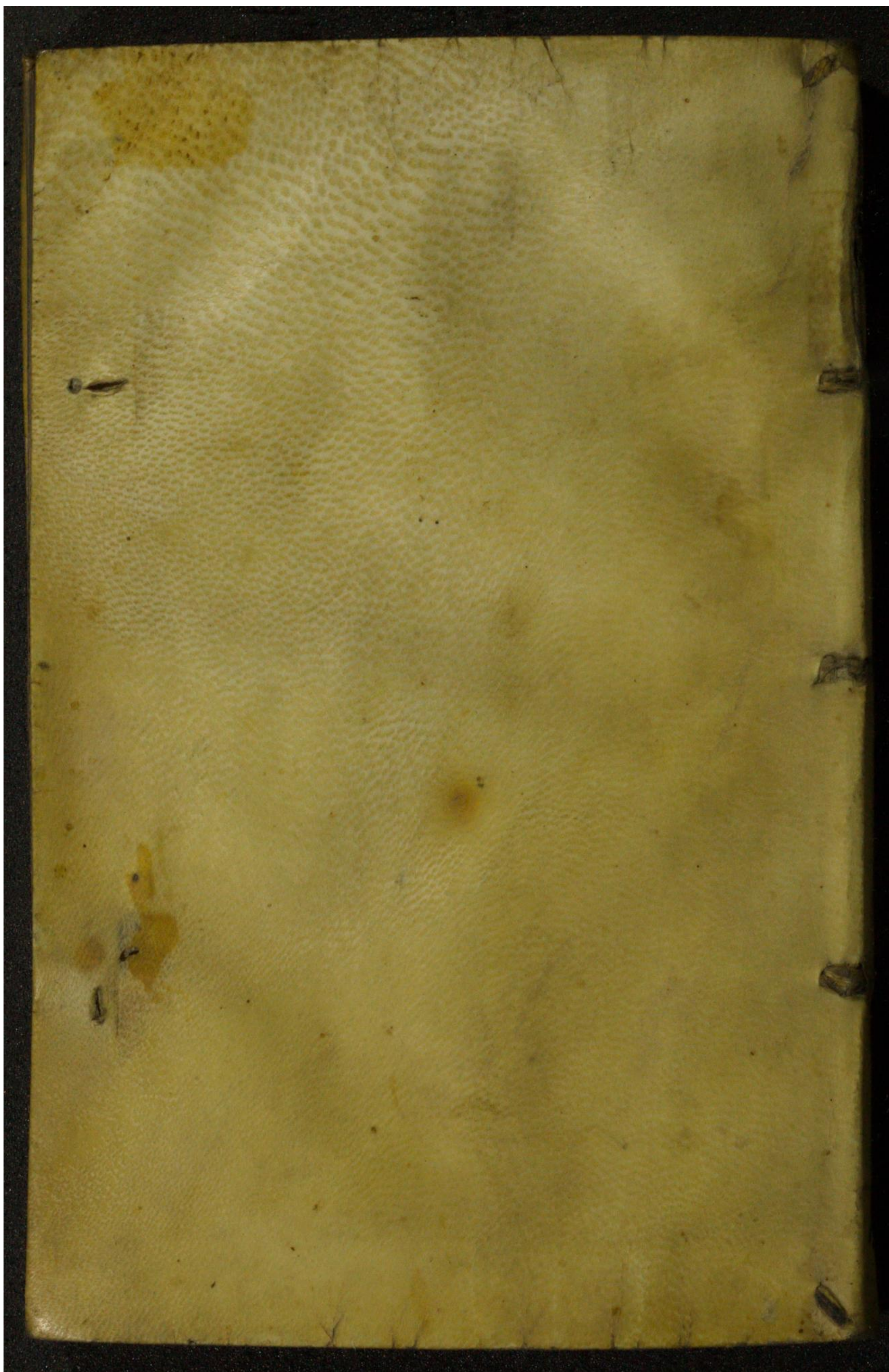
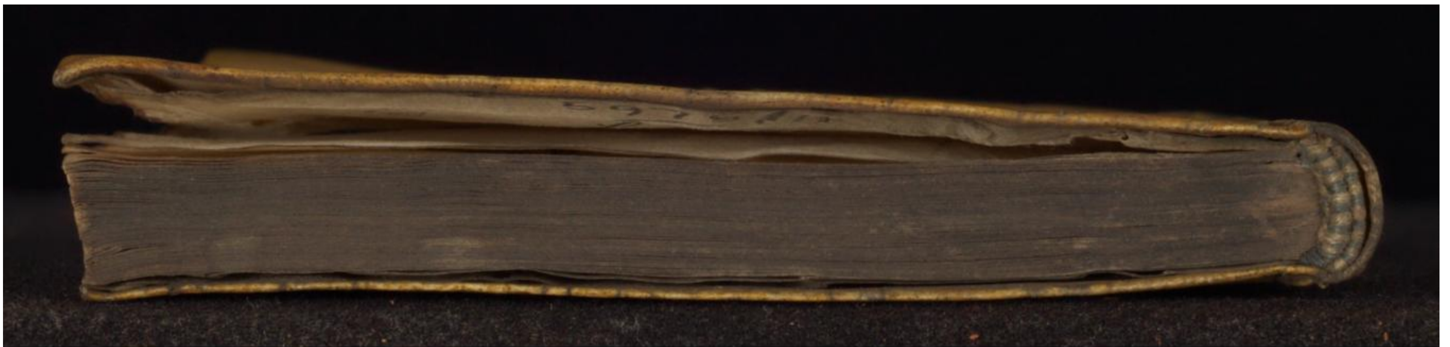



Seth
de
Alim
1561



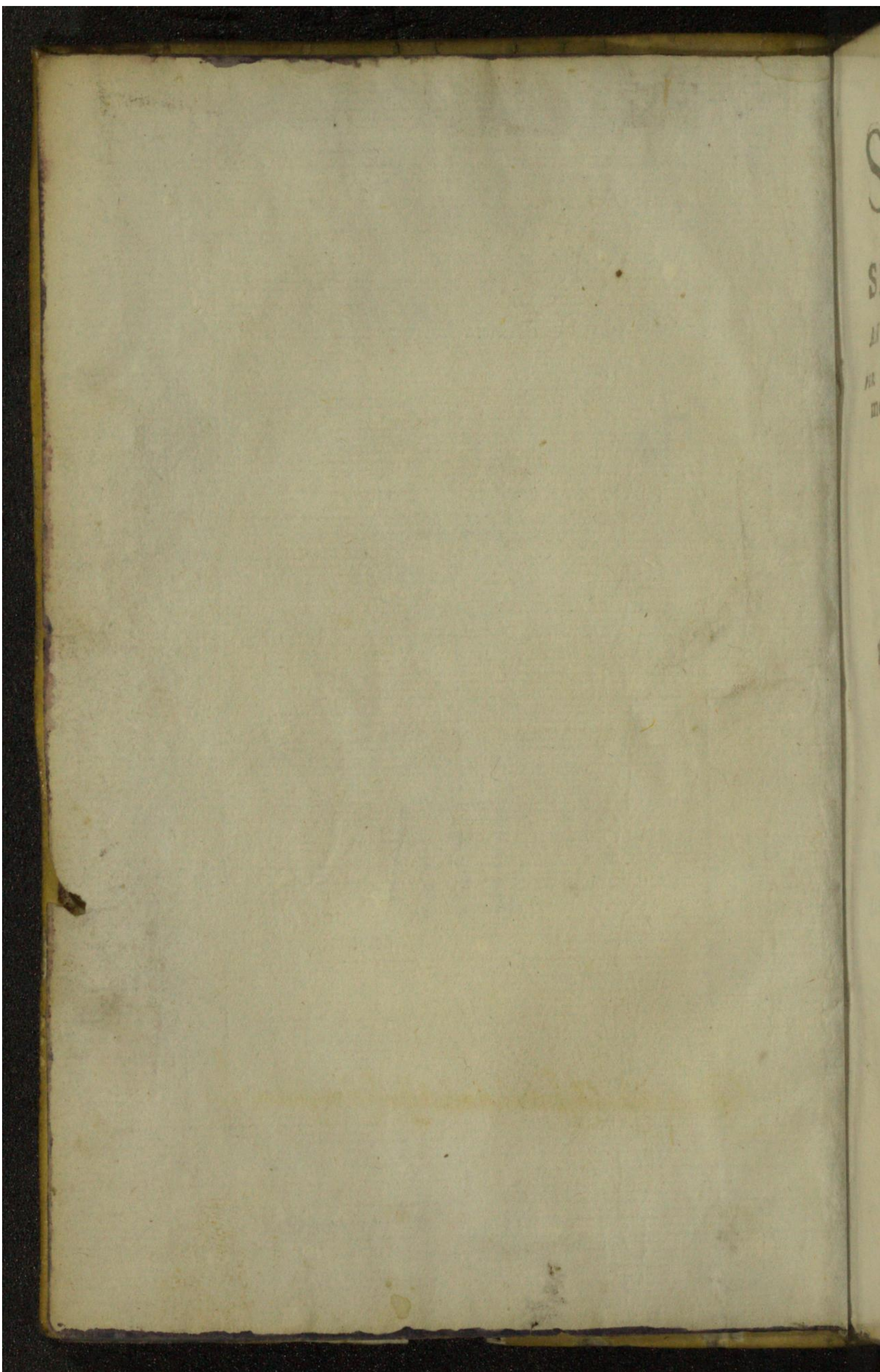






144 pp.
8 leaves

13



SIMEONIS SETHI MAGISTRI ANTIOCHIAE SYNTAGMA

PER ELEMENTORVM ORDINEM, DE ALI-
mentorum facultate ad Michaelem Du-
cam Imperatorem à Lilio Grego-
rio Giraldo Ferrariense o-
lim latinitate do-
natum:

NVNC VERO PER DOMINICVM
*Monthesaurum Veronensem correctum
& penè reformatum.*

BASILEAE
Apud Petrum Pernam,
M. D. LXI.

AMPLISSIMO ATQVE ILLVSTRISSIMO PRINcipi D. D. Spitikoni Iordan de Zaklirzin, & Melstin hæredi, Palatino Sendomiriensi, Regni Poloniæ Senatori, Premisliensi & Camonacensi Capitaneo & cet. Dominicus Monthesaurus Veronensis. S.



CVM pro tuenda tua ualetudine excellentissime Princeps, ego & Petrus Sonzonus & Ludouicus Lazisius ad uidendam tuã celsitudinem accederemus, & interdũ tempore concedente nõ solùm de re militari, cuius omniũ es peritissimus, sed de diuersis naturæ rebus uerba faceremus, multa pro tua seruanda sanitate in medium adduximus de alimentorum facultatibus & pro tẽpore (ut ut fieri potuit) tuę morem gessimus uoluntati. Iam

uerò, ut omnia diligentius conside rentur, Simeonem Sethi Antiochenũ ad tuam amplitudinẽ mittendũ curaui, ex eius nãq; lectione (quod tuum est in rebus omnibus ingeniũ) cuncta ferè, quæ ad alimentorum facultatem pertinent, non modò intelligi, sed & memoriæ mandari posse magnopere confido. Quod ut facilius etiam fieri posset, diligentiore studio ac cura eiusdẽ Simeonis librum partim adauxi, partim correxi. qui quidem si tuæ celsitudini (ut spero) cui uni quàm maximę debeo, aliqua ex parte placuerit, ad maiora deinceps nomini tuo consecranda alacriore animo con tendam.

SIMEO-

SIMEONIS SETHI MAGISTRI ANTIOCHIAE

Syntagma per elementorum ordinem, de Alimentorum facultate ad Michaelem Ducam Imperatorem à Lilio Gregorio Giraldo Ferrariense olim latinitate donatum: Nunc verò per Dominicum Monthesaurum Veronensem correctum & penè reformatum.



VM multi, & quidem peritissimi, ô Maxime mentéque Illustrissime Imperator, non solùm Græcorum, sed & Persarum, & Saracenorum Indorumque de Alimentorum facultate conscripserint, ac in quibusdam consona scribere videantur, in quibusdam autem minimè, de cunctis optima & vera magis scrutari opus esse cogitaui, tuęque diuinę Imperatorię potestati offerre: vti, cum singulorum alimentorum facultates, proprietatemque noueris, his maxima cum ratione vti queas, tuamque simul valetudinem & tueri, & conserua-

re. Hac enim ritè conseruata, quicquid tibi subditum est, pariter conualescet. Neq; enim terrarum orbi aliud est melius vtiliusq;, quàm optimum Imperatorem & bene valere, eundemq; vita diutius perfrui. Quoniam verò alimentorũ, quædam aliter quidem cõmunis hominum vsus nuncupat, aliter verò antiquorum medicorũ consuetudo, nos cõmunioribus notioribusq; vocabulis vtemur: quæq; itidem magis in vsu sunt condimenta, aromata, & reliqua notiora odoramenta, persequemur.

Αρνίον, Agnus. I.

AGnorum carnes, modicè calidæ sunt, excrementitiamq; humiditatem habent: & propterea eos lædunt, qui humidiorem temperaturam obtinent, eos verò qui sicciorem, iuuãt. Quantóque iunior agnus fuerit, tanto facilius eius caro concoquitur: quanto verò maior, tanto deterius concoquitur, & eo minus est humida. Sic & in ceteris animalibus contingit, quo iuniora sunt, eo humidior quàm maiorũ est eorum caro.

Αμύγδαλα

Αμύγδαλα, Amygdala. II.

AMygdalæ modicè calidæ ſunt, & ſatis nutriunt, facultateq́ attenuãte & incidente præditæ ſunt: quo fit, vt pectus & viſcera expurgent, cum difficultate tamen concoquuntur. Amaræ verò quàm dulces calidiores ſunt tenuioresq́ partes habent, & magis attenuant. Ob partium enim tenuitatem quæ in iecore & liene ſunt obſtructiones, aperiunt, calculosq́ renum & veſicæ frangunt. Dicitur quoque ſi quis ieiunus amygdalis vtatur, eas ebrietatem eius diei auertere. Amygdalinúmque vtique oleum modicè & temperatè & ipſum calidum eſt, iecorisq́ obſtructiones aperit & auertit: Pulmoni etiam & pectori vtile eſt. Quod verò de amygdalis amaris exprimitur, aperit magis, quàm ex dulcib. magisq́ vrinam prouocat: omnesq́ calculos renũ ſcilicet & veſicæ frangit, atque menſes educit.

ANNOTATIO.

Veteres Græci medici oleo amygdalarum dulcium non vtebantur.

Απια, Pyra. III.

PYra frigida sunt in prima distantia sicca verò secunda. Quæ verò dulciora & matura sunt, nonnullius caliditatis & humiditatis participãt. Quæ autẽ composita, siue ex dulci & adstringẽti qualitate constant, siue acida (quoniã eiusmodi quædã sunt) sunt alicuius moderatę caliditatis sed modicę & siccitatis, idcircoq́ ventrem sistũt ante cibũ sumpta: hócque maximè præstant, quæ ex illis adstringentia sunt. Si verò crebrius vsurpentur, & ad satietatem, colicos affectus suscitant, sed ventriculos calidos iuuant. Grana autem quæ in illis reperiuntur peculiari quadam proprietate pulmonis affectiones iuuant, sed renes lædunt.

Αγγούρια, Cucumeres. IIII.

CVcumeres, Græcè σίκυα vocati, secundum autem communem sermonem Tetranguria, secunda distantia frigidi sunt & humidi. Nam frigidæ

gidæ & humidæ temperaturę sunt noxíj, qui & mali succi & nutrimenti. Ex his verò potius quàm magnos, paruos eligere oportet. Hi mouere vrinam apti sunt, & in acutis præcipuè febribus aceto madefacti, si sumantur, mitiorem reddunt calorem. Crebrior autem horum vsus, semen genitale minuit, Venerisq́ impetum frænat. Semen verò horum desiccatum, caliditatem quandam sibi comparat, contrariaq́ his operatur, lotiumq́ magis prouocat.

ANNOTATIO.

Cucumeres magnos Saraceni Citrullos vocant; nam magnos paruosq́; cucumeres σίκυα ὤμα id est, cucumeres crudos Hippocrates & Actuarius nuncupant: eo quia cucumeres crudi gustui esuiq́; grati sunt, maturi verò minimè.

Αμανίται, Fungi. V.

FVngi frigidi sunt & humidi secunda distantia, humoremq́ frigidum & glutinosum gignunt, ægreq́ concoquuntur. Quidam verò ex his venenati sunt, & cynanchas synanchásque

ſine temporis intermiſsione, ſua quadam proprietate faciunt. Propterea eos eſſe oportet conditos accerimis aromatibus, hiſcq́ vnà coquere pyra. Diligẽter enim obſeruatum eſt, pyra cum fungis ſimul cocta, eorum omnem malignitatem depellere abigereq́. Verùm per hyemem potius quàm per æſtatem eiſdem vtendum eſt: quoniam ventriculi eo tempore calidiores ſunt, & ſomni longiores. Quum verò probè non concoquuntur, in iecur & lienem obſtructiones pariunt. Si quis verò caſu aliquo venenata aſſumpſerit, quàmprimum melicratum cum aqua tepidum, & parum nitri potet, & ſanabitur.

ANNOTATIO.

Cynanchæ & Synanchæ, ſunt Anginæ ſpecies, de quibus omnes medici pertractant.

Αἶρα, Lolium. VI.

Lolium calidum eſt & ſiccum, proximum tertiæ diſtantiæ. Vim verò habet iridi propè æqualem.

Αμυλον

Αμυλον, Amylon. VII.

AMylon ex tritico fit puro in aqua ſub ardoribus canicularibus macerato, aqua quinquies in die mutata. Cum autem mollius redditum fuerit aqua effuſa, ſecernere furfur oportet, & quàm celerrimè id in Sole exiccare, ne aceſcat. Vim habet frigefaciendi, & modicè exiccandi, & ſimul acredines mitigandi. Habet & vim emplaſticam atque ideo bonum eſt dyſentericis medicamentum.

Ανηθον, Anethum. VIII.

ANethum calidum eſt & ſiccum ſecunda diſtantia, inflationes ex craſsis humoribus ortas iuuat. Quidam autem hoc bonum ſtomacho alij minimè eſſe dixerunt. Et illi quidem calidam eius & concoctricem humiditatum vimque diſcuſſoriam flatuum, qui in ventriculo ſunt, ſpectant: Hi verò ad ſubſtantiam eius reſpiciunt, quæ craſſa quidem eſt, difficilisq; concoctu, & nauſeoſa. Oleo excoctum, diſcuſſorium eſt & ſomnificum, & crudos

humores si inungatur, digerit: inflationes quoque quæ in ventriculo fiunt, discutit, & laborantia corpora ex immodico labore, curat, sed renes, vt quidam aiunt, lædit.

Ανισον, Anisum. IX.

ANisum calidum est & siccum in tertia distantia, prodest vetustis & antiquis ex frigore hepaticis affectibus, & spirationis etiam difficultatem, quæ à pituita proficiscitur, iuuat: nec minus flatus, qui in ventriculo fiunt, discutit, sufficienterque aperit: ventrem verò sistit, & lactis copiam profert.

Ἀσπάραγος, Asparagus. X.

HAEC species oleris non fuit hîc antea cognita, sed hi tantùm qui dicuntur Eleodaphni, amari Asparagi. Nunc verò sub vernum tempus ad nos apportatur, & à plerisque dignoscitur. Est autem olerum omnium asparagus maximè nutriens: ita vt si quis dicat eius substantiæ naturam positam esse mediam inter olera & carnes,

non

non multum à verò deuius sit, quod eius nutrimentum inter olera & carnes eodem ferè modo se habeat. Vrinam prouocat, & eas quæ in iecinore, & renibus fiunt obstructiones, aperit. Et hoc manifestum quòd vrinam in suum odorem transmutet, & eius odoris esse sentiatur, postquàm ex eo aliquantum quis ederit: quemadmodum & laserpitium. Neq; quispiam admiretur, illum vrinæ suam statim qualitatem indere. Nam & Chenea rubra, quæ est, si manibus contineatur, lotium in suum odorem transmutat: atq; hoc paradoxon videtur, vt exterius admotum lotium tingat. Sed enim hoc à proposito scopo extranea sunt: quapropter ad reliqua procedendum. Asparagi quidem colicos dolores & renum iuuant, qui à pituita proficiscuntur, & ad semen genitale adijciunt, celeriusq; quàm cetera olera in sanguinem transeunt, & mutãtur. Menses quoque cient, cordisq; palpitationes sedant, dentibúsque prosunt, sed stomacho boni haud semper sunt: propterea cum mediocriter cocti sunt,

garo & oleo condiuntur & sic sumuntur.

ANNOTATIO.

Chenea rubra, de qua Paulus Aegineta & Michael Psellus in suis Commentarijs loquitur. Chenea autem rubra est iunci odorati radix, quæ & ipsa manibus contenta, vrinam tingit.

Αστακοι, Gammari. XI.

GAmmari frigidi sunt & humidi: nutriunt quidem, sed ventrem cohibent, vixque concoquuntur, præsertim magni, parui verò facilius, & eorum caudæ quàm chelæ, difficilius concoquuntur, & crassioris succi sunt: quare calidis condimentis condiantur, sicque apponantur, postquàm vinum vetus & giluum potetur.

Αλας, Sal. XII.

SAl calidus est secunda distantia, aridus verò tertia: qualitatis adstringentis participat: pituitosa qui sunt temperatura, iuuat, proritat ventrem, arefacitque corpora, abstergendi facul-

facultatem habet, & appetentiam excitat. Si quis iusto plus vtatur, exustionem sanguinis pariet, & oculorum hebetudinem. Semen genitale minuit, & pruritum affert: est intestinis visceribusque noxius, confricatus verò dentibus humiditates, quæ intra eos sunt, absumit, & humiditates, quæ in ventriculo sunt, liquefacit. Ferunt confricatum pedibus, nocumentum tollere quod ex vini crapula contractum est. Præparantur quoque halatia diuersa, quæ stomacho conferunt, de quibus nunc non est differendi tempus.

ANNOTATIO.

Halatia quasi dicas ex sale confecta, de quibus Paulus & ceteri omnes Græci medici in Antidotarijs tractant.

Αμπαρ, XIII.

AMpar in diuersis locis scaturit, sũt enim eius fontis, vt picis, asphalti, & sulfuris, & rerum similium. Sed eius est laudatius giluũ & pingue, quod

in vrbe quadam Indica Silache vocata, accipitur. Quod verò subalbidum est in quodam oppido litorali Felicis Arabiæ Sycheon nomine nascitur. Quod autem deterius est, nigrum est, & ex piscibus qui Amparis fontes gustauerint, colligitur. Vim habet calefaciendi, & humores incidendi: & propterea stomachicis medicamentis à quibusdam additur. Cor enim & caput corroborat: & si quis à potu eius odorem olfecerit, ebrietatem accelerat: & si in vino ponatur, multo magis.

ANNOTATIO.

Nicolaus inter Amborem et Ambram differentiam facere videtur. De Ambore quum Georgius Agricola diffusè loquatur, ipsum videre poteris.

A elementi Finis.

Βόειον κρέας, Bubula caro. I.

BVbula caro multum nutrit, & qui ab ea gignitur ſanguis, moderato craſsior eſt. Propterea his qui temperamento ſunt melancholico, diuerſos & melãcholicos morbos infert. Difficulter etiã cõcoquitur & diſtribuitur, ſed ſi cõcoquatur, abũdè nutrit: & ſi etiam cũ ouilla carne cõparetur, frigida eſt, ſanguinemq́ melancholicũ gignit. Verũtamen huius carnis ius ventris fluxus ex flaua bile compeſcit. Si quis verò eã comedere velit, expetatq́ vel cogatur, eius læſionẽ, quæ futura timetur, ſic moderetũ, cũ aceto, allijs & ruta intingat: ſolis hæc calidiores ventriculos habentibus confert, & his inſuper qui immoderatè vehementerq́ exercentur.

Βούτυρον, Butyrum. II.

BVtyrum modicè & temperatè calidum eſt, & nutrit: pectus & pulmonem iuuat, ſputumq́ efficit, vt ex his facilè educatur, & ad frigidas & aridas tuſſes confert: ſi verò abundè quis vtatur, ventrem lubricat. Quan-

toq; vetustius est, tanto est calidius: & quocunque oleo magis nutrit, facultatemq;, quę & digerat & discutiat, habet præsertim in tenellis mollibusq; corporibus: & propterea parotidas & bubonas illitum sanat, in puerisq; dẽtitionis dolores sedat. Verumtamen cum in ventriculo superfluitat, nauseam facit, & appetentiam tollit. Item in ventriculis calidioribus, in flauam bilem conuertitur.

Βερίκοκκα, Armeniaca. III.

BEricocca, facilè corrumpũtur: sanguis, qui ex his gignitur, nõ bonus est. Frigida enim sunt & humida secunda distantia, meliorisq; succi sunt q; rhodacina: ventrem tamen lubricãt, flauamq; bilem sedant, si matura non sint: si verò crebrius sumantur, febriculosa sunt: quibus si quis vtatur, ante alios cibos edat. Nam si post alios sumantur, supernatant, suáque corruptibili natura, reliqua secum cibaria corrumpunt.

Βλῖτα·

βαλσαμέλαιον, Balſami oleum. IIII.

PAruum eſt huiuſmodi arbuſtum, duobus cubitis minus, propeq́ Aegyptum naſcitur, in loco qui nunc ab Aegyptijs, Solis fōs cognominatur: ſed à priſcis Solis vrbs dicebatur. Cum res Aegypti bene ſe habebāt, per Autūni tēpus arbuſtorum horū partes inferiores ferro aperiebātur, ſuccuſq́ inde manabat omni oleo viſu ſimilis, quod ideo balſami oleū nominatur. Succus hic aggregatus vaſculis excipiebatur: & id quidē quod ſupernatabat, albū ac tenue erat, & ideo precioſius: quod verò medio loco ſubgiluū et ſupernatāte omnino deterius: fece aūt ad mundādas manus aliasq́ nōnullas curationes aliqui vtebant̃, cū reliquis carerent. At verò nōnulli hac ratione probant, quod ferrū eo inunctū, igniq́ admotū incandeſcat, id quod & oleo caphuræ alijsq́ dictis oleis accidit: alij quod in aquam datum minimè ſupernatet, ſed ſtatim fundum petat. Et verè hoc quidem: ſed enim quando hæc duo concurrunt, quod

videlicet ferrum candeat & in aqua faciliter subsidat, de eò statim arripe. Est enim legitimum & non factitium. Scire autem præterea oportet, quòd dum recens est & in proprio vigore super aquam enatat, ac tum ita probatur. Linteo in eo irrigato, ac postea sublato à linteo totum recedit, non colorem sed odoris dũtaxat, suauitatẽ illi relinquẽs. Hoc igitur quod non est adulteratum ac factitium multis affectibus conuenit. Nam cum muliebri lacte si detur his qui venenũ sumpserunt, & læsis dente serpentis, & præsertim scorpionum, subuenit, si eo ictus perũgatur. Ac per se quidem aiunt calculos frangere, & mulieribus, quæ concipere nequeunt, ad conceptionem facere suppositum vel potum. Plerique autem hoc, quoniã rarum est & iuuentu difficile, vuluę tantùm imponunt, & prodest, & arte quadam subtus fumigant. Confert ad sanguinis fluxum, ad comitiales, & ad aurium dolores ex frigore & ad alia.

ANNO.

ANNOTATIO.

Oleum balsami simplex est: succus balsami, alia olea igni admota quæ ardent, sunt oleum picis, & oleum penæ, & oleum sulfuris & cetera eiusmodi.

Βασιλικὰ τὰ ὤκιμα, Basilica id est Ocima. V.

OCima, modicè calida sunt: olfacta, caput & cor iuuãt. Si verò aqua irrigentur, humidiora fiũt, & somnium conciliant. Semen eorum, cardiacis affectibus succurrit, & mœrores ex atra bili ortos ad hilaritates & lætitias conducit.

Βρῶμος, Auena. VI.

AVena frigefacit & adstringit: summè prodest ijs, qui difficulter meiunt, quiq́ morbo choleræ officiũtur magis. Assimilis quidem est ptissanæ quantum ad exhibitionem.

Βαλάνια, Glandes. VII.

GLandes, difficilis sunt cõcoctionis, & valde nutriunt, sed tardi sunt transitus, crudosq́ humores gignunt: proptereaq́ eorum vsus deuitari præcipimus.

Βούγλωσσον, Buglosson. VIII.

BVglosson vrinam proritat, & sitim sedat: ad iecoris dispositiones huius caules, si cocti vel crudi edantur, faciunt. A viatoribus ex eo conficitur zulapion, quod valde vtile est.

ANNOTATIO.

Ex Buglosso zulapij compositio in Actuarij & Nicolai Myrepsij Comment. legitur.

B elementi Finis.

Γέρανος, Grus. I.

GRuum carnes, calidæ sunt, siccæ & fibrosæ, & ideo post duos dies quàm iugulatę fuerint, eas edere oportet, sanguinem quidē gignunt moderato crassiorem, magisq́ melancholicum. Harum verò ius, vocē clarificat, & semini genitali adijcit. Sunt qui tradant, si horum medulla, & fel cum zambaceleo misceatur, memorię lapsui prodesse. Sunt & qui harum etiam felle ad oculares dispositiones vtantur. Sedenim & oleaginosum illud, quod, cum coquuntur hæ, superfluitat, si auribus

bus instilletur, surditati mederi creditur. Tum & harum pinguedinem aceto scyllitico exceptam, in balneo ad lienis duritiem conferre. Hoc autem volucris genus, omnẽ terrarum orbem peragrat, nec diu in eadem regione permanet.

ANNOTATIO.

Zambacceleon, est oleum Iasmeleon, ab Aetio, & Nicolao Myrepsio descriptum, quod à Saracenis Zãbacinum, ab Italis oleum Iesminum vel oleum Gelsemi num dicitur. Nam Zambacæ, Ielsema sunt: quæ paßim in hortis oriuntur.

γάλα, Lac. II.

LAc ex tribus substantijs constat: ex ea quæ serosa est, quę tenuis est & abstergit, vẽtremq́; subducit, si quis ipsam per coctionẽ separet ex caseosa, quæ crassior est, & ventrem sistit, & ex butyrosa. Lac ergo omne, quod plus seri continet, melius est: quod verò plus casei habet, noxium est. Nam in iecore & liene obstructiones facit, calculósque gignit. Si autem lac calculis ignitis immisis coctum

fuerit, optimum fit medicamentum, quod ad dysẽterias, & ad ventris acres fluxiones facit. Phthiſesq́ iuuat, & hecticos ſiccasq́ tuſſes. Morſus etiam ex veneni potione, & qui in vrinæ meatu fiunt, compeſcit. Lac autem optimum eſt ex ſano animali, non nimis pingui, nec nimis macilẽto, quodq́ recẽs mulctum ſit. Quanto enim poſt emũctionem diutius ſteterit, tanto deterius fit, & ab optimo deficit. Oportet quoque lac modicè dulce eſſe & reliquorum ſaporum expers. adhæc & album eſſe. ad oculorum item acres fluxiones conuenit. Corpus etiam humectat, ſi probè concoquatur, bonumq́ habitum idèo facit, pulmoniq́ & pectori vtile eſt. Vẽtriculum autem lædit præſertim humidum, & caput: vt ait Hippocrates. Lac caput dolentibus exhibere, malum, facilè enim alteratur. Verùm in ventriculo ſæpe coagulatur. Offendit præterea dentes & gingiuas, atque idcirco qui dentium debilitate laborant, poſt acceptum lac, os ipſum melicrato, cum vino colluere oportet.

γογγύλια, Rapæ. III.

RApæ, calidæ sunt secunda distantia, & humidę prima: satis nutriũt, & lotium cient: inflant & genitale semen gignunt, fauces ac pectus leniunt. His si frequentius vtamur, crassum gignunt humorem iecurq́; obstruunt. Venerem nec sistunt nec ciunt: si cum aceto & sale edantur, appetentiã suscitant. Horum verò semen contritũ & abundè haustum Venerem excitat. Tradunt quòd si quis hoc ipsum semẽ cum calamentho & lemnia commistũ sumat ac vtatur, nec veneno nec venenati morsu eo die lædetur: quodq́; his qui ingenium morbis laborant appensum, peculiari quadam proprietate medetur.

γάρος, Garus. IIII.

GArus, calidus est prima distantia, siccus verò secũda, pituitamq́; & crassos humores incîdit, mediocriterq́; ventrem cit, eius excrementa expellendo: verùm sitim facit, qua causa siticulosos id cum aqua rosacea permiscere oportet, Nonnulli etiam garo

vtuntur ad ea quæ extrinsecus putrescentia sunt vlcera.

ANNOTATIO.

Garo Galli Oceani litora incolentes, & Græci, qui sub Turcarum imperio vitam ducunt, nostris temporibus vtuntur, vt Rondeletius & Gesnerus asserunt.

Γλήκων, Pulegium. V.

PVlegium, attenuat & calfacit satis. quapropter quæ humida & crassa in pectore sunt, quæque in pulmone humida sunt & glutinosa, sanat, &, vt expuentur, facit. Cit & mulierum menses vino albo decoctum, si vinum illud calidum & merum bibatur. Coxendice præterea laborantes, cæteraque membra refrigerata exterius cataplasmatis modo impositum, iuuat.

Γ elementi Finis.

Δορκάς, Caprea. I.

CAprearum carnes melioris succi sunt, quàm cęterorum agrestium animalium, & ad humanum corpus quandam habent familiaritatem: humidisque & multa excrementa habenti-

bentibus corporibus prosunt. Item morbis colicis & comitialibus, sed ventrem morantur, & neruis siccitatem inducunt.

Δαμάσκηνα, Damascena. II.

DAmascena, frigida & humida sũt secunda distantia: iuuant habentes ventriculum calidum & aridum, ventremq́ sua humiditate, & glutinositate ciunt, præsertim qui satis nigricant, stomacho verò minimè conferunt: at si arefacta sint, non adeò lædũt, inappetentiam tamen faciunt, & capitis dolorem, pituitosis præsertim: & nõ valde nutriunt. Damascena quidẽ alba difficulter cõcoquũtur, minusq́ ventrẽ ciũt: quę verò lutea sunt & magna, crassum humorẽ gignũt, et difficilius q̃ cætera cõcoquuntur. Oportet verò antę reliqua cibaria ea sumere: quę aũt austera sunt & acerba, ac immatura, ventrem morãtur. Damascenorũ aũt ius, si potetur, ardentes febres & inflãmationes lenit & iuuat. Gingiuarum quoq́ exanthemata, si ore contineatur, sanat, malam insuper temperaturam calidam

ventrisq́ retentionem: ſuccus autem arboris eius, cum ſubtilium partium ſit extenuat & ſcindit: atq́ ideo plerique aiunt, ſi cum vino bibatur, calculos frangere. Pulmonem etiam & pectus iuuat, lienẽ verò lædit. Succus hic quidem melior eſt, qui ex vetuſta arbore gignitur.

Δαυκία, Daucia. III.

DAucia, calida ſunt ſecunda diſtãtia, humida verò prima. Hęc multo minus nutriunt quàm rapa. Lotium ciunt & Venerem, inflant & difficulter concoquuntur: præſertim ſi cruda edantur. Venerem proritant, menſes prouocant: verùm non ſatis bonum ſanguinem gignunt. Seroſum genitale ſemen reddunt, renes calfaciunt. Quæ autem rubra ſunt luteis ſunt meliora: ob eam autem quam habent caliditatem, moderatamq́ acredinem: humores etiam craſſos attenuant, quãuis craſſiorum partium exiſtant. Horum quidem ſemen diureticum eſt & plurimum, menſesq́ educit, cum melle ſumptum. prodeſt etiam, vt quidam exiſtimant

mant

mant, quadam peculiari proprietate crurum doloribus, ſed veſicæ officit. Conficitur autem ex his & melle, Daucomel, ſicuti ex roſis Rhodomel: & acria in eo condimēta immittuntur, & inde fit calidius faciliusq́ꝫ cōcoquitur, & iecori frigiditate ſuccurrit, flatusq́ꝫ diſcutit, ſimulq́ꝫ genitali ſemini adijcit.

ANNOTATIO.

Daucia à Veronenſibus Carotæ vocantur.

Δ elementi Finis.

Ἔλαφος, Ceruus. I.

CEruorum carnes, mali ſucci ſunt & difficilis concoctionis, & bilem atram gignunt. Oportet autem eas, quæ capiuntur æſtatis tempore euitare, quòd videlicet eo tempore viperis ac ſerpentibus cerui veſcantur: atq; ideo ſiticuloſi fiunt. At hi ſuaptè natura norunt, quòd ſi aquam ante illarum concoctionem hauſerint, intereunt, propterea ſitim tolerant, eáque ſummopere incenduntur. Ceruorum igitur carnes eo anni tempore ſumptę, viroſæ ſunt, ac valde noxiæ: & idcirco

cauendum, ne eis æſtate veſcamur: per hyemē tutius ſumuntur, meliusq̀ cōcoquuntur propter interiorem caliditatē. Sed ſi probè non digerantur, craſsū ſuccum gignunt, iecurq̀ & lienē obſtruūt. Quinetiā dicitur, ſi crebrius & ſine modo ſumātur, corpus tremulū & infirmū efficere. Medulla verò & pingue ceruorū, durities carcinomatum, ſi ſuperponatur, emollit. Cornu autem ceruorum frigidum eſt & ſiccum, quo domos ſuffiunt quidam, vt ſerpentes pellant & ad ſtrangurias, & obſtructiones vtuntur, & ad pellendos è ventre lumbricos. Verumtamen pulmonē lædit. Ferunt etiā ſi difficulter patienti adhibeatur, iuuamentum præſtare. Sanguis verò ceruinus deſiccatus, & tritus ſumptus, à venenatis beſtijs morſos iuuare dicitur. Si autē cerui genitale, deſiccatum, & lima in ſcobem redactum, cum vino potetur, morſibus viperæ ſuccurrit.

Ἔριφοι, Hœdi. II.

HOedorū carnes facilè concoquuntur, & modicè nutriunt: ſanguinemq̀ tenuem, & humidum gignunt,

calidas

calidas etiam ſiccasq́ temperaturas iuuāt. Sunt verò meliores, meliorisq́ ſucci, qui nec nimis tenelli ſunt, nec nimis natu maiores. Nam qui ſex menſes excedunt, non hœdi propriè, ſed capellæ vocantur. Rufi autem & glauci, cæteris meliores ſunt: ſed colicis morbis nocent. Aiūt quoq́, quòd ſi pulmo eorum, ante potum edatur, ea die temulētiam auertere.

Ἐρέβινθος, Cicer. III.

CIcera rubra, calida ſunt, & humida prima diſtantia, & difficulter concoquuntur, & ſuperfluitates gignunt, Veneremq́ ſtimulant, ac magis, quàm fabæ nutriunt: aperiunt, & menſes educunt, ſalſaq́ ſimul & dulci qualitate prædita ſunt: ſed ſalſugine quidem ventrem ciunt, dulcedine verò lotium: inflationes quoq́ faciunt, & lac gignūt abſterguntq́. Nigra verò cicera ob eorū efficaciam, medicamenti vim habēt, magisq́ lotiū ciunt, & frangūt calculos renū & veſicę, quod alia legumina nulla vt cicera ęquè faciūt, & præcipuè nigra & parua: & eo etiam magis eorum ius,

quod tamen vesicæ vlceribus supra cæ
tera legumina officit. Cicera verò ru-
bra, calidiora sunt quàm alba, & crassio
res partes habent. Cicera vtiq; cuncta,
ciunt lotium, infusaq; noctis vnius spa-
cio in aqua, & aqua illa epota, lumbri-
cos eijciunt. Sed qui sumpsit, sex horas
ieiunet, oportet: si cataplasmatis more
parotidibus imponatur, earũ tumores
emolliunt, atq; discutiunt. Farina insu-
per eorum aceto subacta, illitaq;, scabio
sas dispositiones sedat: eorum etiam
ius, ictericos iuuat, lotium album red-
dit. Oportet verò neq; ante cibum ne-
que post, his vti, sed in medio. At si cice
ra nigra, cum raphano & apia coquan-
tur, iusq; illorum cum oleo amygdala-
rum sumatur, renum & vesicæ calculos
admodũ purgat: si verò cum faba in ci-
bis sumantur, bonam corporis habitu-
dinem & pinguem carnem faciunt. Di
citur & hoc de ciceribus, si quis podra-
gicus cicera nigra coxerit, donec disso
luta fuerint, cumq; pari mellis despu-
mati mensura admiscuerit, & tres dies
continuos singulis diebus libram vnã
sumpse-

sumpsi erit, multum iuuari. Viridia verò cicera inflant, difficulterq; concoquuntur, malumq;, vt quidam aiunt, coloreminducunt.

ANNOTATIO.

Cicera Arietina, alba, & nigra in colore, in quanto magna et parua, reperiuntur. Cicera Orobea, alba & nigra, & magna et parua, inueniuntur.

Ἐλέαι, Oliuæ. IIII.

OLiuæ quæ maturæ sunt, tẽperatè calidę sũt, nõ maturę verò, adstringẽtes, & frigidæ & siccæ sunt: ventrem roborant, aluũq; sistunt, at pulmoni noxiæ. Nigræ verò & maturæ facilè corrumpuntur, ventriculóque ac oculis noxię: tum etiam vesicę. Calidæ temperaturæ sunt, & ad siccum magis inclinant. Colymbades verò quæ dicuntur, frigidæ sunt, & siccæ, quæ si cum garo ante cibum sumantur, aluum proritant. Sunt qui tradunt, quòd siquis olearum iure domicilium insperserit interituras in eo pulices, eóque magis, si nonnihil cumini agrestis triti commistum fuerit. Oleæ non plus CCC stadijs procul

à mari proueniunt, & ideo quæ hoc longiore interuallo à mari ſunt regiones, oleis carent.

Ἔλαιον, Oleum. V.

OLeum, mediocriter calidum eſt, magis humefaciens: immaturũ verò, quo magis adſtringit, eo magis frigefacit: quod autem elutum eſt, minus mordicat. Vetuſtum quoq; quo vetuſtius eſt, tanto calidius eſt, & magis diſcutit, eoq; maximè ſi à principio tenuium partium fuerit, quod cognoſcitur ſi purum eſt & perſpicuũ, & ſi eius modica pars maximã corporis partem perungat, & facilè ab eo imbibatur. Dignoſcetur verò caliditatis & frigiditatis olei quantitas guſtu: quod enim dulce eſt, mediocrem caliditatem habet: quod autem adſtringit, frigidũ eſt, tale autem ſtomacho bonum eſt. Fex verò olei, calida eſt & ſicca, & vtilis eſt inflationibus & ventoſitatibus ſplenis, ſed pulmoni noxia. Si quis autẽ velit oleo ſaporem & guſtum amygdalini, & piſtacini indere, is, dicũt, cum a-

quæ

quæ triplici parte oleum feruefacito, amygdalaq; vel pistacia trita inijcito, tandiuq; decoquito, donec ipsa aqua igne absumatur: tunc enim rei iniectæ qualitatem oleum sumpserit.

E elementi Finis.

Ζειά, Zea vel Spelta. I.

QVæ Zea appellatur, facultatem habet proximam tritico, media quodam modo existens inter ea, quæ calefaciunt, & frigefaciũt. Leuiter autem exiccat: est verò facilis concoctionis, boniq; succi, uim etiam emplasticam habet.

Ζίζιφα, Zizipha vel iuiubæ. II.

ZIzipha, cõmensum quendam habent humiditatis, & caliditatis. Proprietatem verò habent sedandi sanguinis acredinem. Bonũ etenim succum gignunt, & euacuãt quod serosum est in sanguine. Facit ad tusses eorum decoctum, & ad spirandi difficultates, pectusq; & renes ac vesicam. Meliora quidem sunt Zizipha quę maiora

ſunt, qualia ſunt Ediſſena. Sedant etenim hæ acrium humorum vomitum: Verùm difficilis ſunt concoctionis, & lieni officiunt: quamobrem ſatius eſt eorum vti decocto.

Ζιγγίβερι, Zingiber. III.

ZIngiber, calidum eſt in tertia diſtantia, humidum verò in prima. Vim habet aperiendi, & cibaria concoquendi: Venerem ſtimulat & flatus diſcutit, hebetudini viſus, quæ ab humiditate prouenit, prodeſt, vnde & acutè videre facit. Facit & ad venrriculi frigiditatem & iecoris, & ſimul ad glutinoſos lentosq́ humores.

Ζουλάπιον, Zulapion. IIII.

ZVlapion mediocri quadam temperatura eſt, vergit tamen ad frigiditatem. Conuenit in febre ardenti, non ſolùm ex flaua bile, verùm etiam ex pituita: facit & ad calidos ventriculos, & ad ſcabritiem, & aſperitatẽ faucium. Cum aqua verò frigidiſsima ſi propinetur, vexatis agitatisq́ ardenti febre, plurimum opitulatur: ventriculumq́

lúmque roborat, & inteſtina, & intemperatam menſtruorum fluxionem cohibet.

ANNOTATIO.

De Zulapijs Actuarius & Nicolaus Myrepſius diffuse pertractarunt. Per Zulapium, Hydrozulapium, Sethi intelligit.

Z elementi Finis.

Ηδύοσμον, Mentha. I.

MEntha, calida eſt in tertia diſtantia, ſicca verò in ſecunda, & domeſtica magis quàm ſylueſtris aliquam humiditatem habet. Iuuat quidem hepar frigidum, & ventriculum, & ſtomachum corroborat, & concoctionem facit. Sedat quoq; vomitum, & ſingultum. Prodeſt etiam ſtomachi vellicationibus, & appetentiam ſuſcitat, & flatus diſcutit. Lumbricos interimit, & menthę maximè ſylueſtris ius, & Venerem incitat. Aperit præterea iecoris, & ſplenis obſtructiones. Verùm hàc veſci non oportet ad ſatietatem: quoniam ſanguinem extenuat, ſeroſumq;

facit, ipſumq́; in flauam bilem facilè vertit. Tum quæ maximè tenuis eſt ſanguinis portio, ad hoc vt diſcutiat, facilè præparat: quæ verò craſſa & melancholica eſt, vt in corpore relinquatur, efficit. Atq; idcirco eos, qui flaua bile tentantur, ab ea abſtinere oportet. Arida autem & trita & poſt cibum ſumpta, facit ad concoctionem, tum etiam ſpleneticos ſanat, ac difficulter patienti ſuccurrit cum vino hauſta. Ferunt etiam quòd manſa ſit ophtalmia oculis laborantibus impoſita remedium, quodq́; eius decoctum abſorptum, illico eos ſanet, qui ex faucibus ſanguinem eijciũt. Huius verò ſemen, ventrem purgat, & pulmonem lædit.

H elementi Finis.

Θρύμβος, Thymbra vel Satureia. I.

THymbra, calida eſt & ſicca in tertia diſtantia, vim habet attenuandi pituitam, flatúsque diſcutiendi, & viſum his acuit, qui ob humiditatem illum hebetiorem habent, cibíque

con-

concoctionem parat. Sæpius & pituitam euacuat: postq́ eius euacuationē rursus ventrem sistit. Et quoniā facultatem habet vt cōcoctionem iuuet, ideo hanc quidam cibarijs his immiscent, qui difficulter concoquuntur. Hæc nō modò dissipatrix est flatuum: sed & eos prohibet ne gignantur in ventriculo & intestinis: educit & mulierū menses. Huius etiam decoctum, lumbricos & tineas eijcit. Dētibus si pertundatur mandeturq́, dolores dētium, qui sunt â frigore, sedat. Obest verò buboni, bilemq́ flauam gignit, & atram, si quis ea nimis vtatur. Sæpenumero etiam in renibus calculos concrescere facit.

Θύννοι, Thynni. II.

Tynni, crassi succi sunt, & difficulter concoquuntur, malumq́ succum gignunt. Tradunt quòd si genæ thynni sanguine perungantur, liniunturq́, prohibere barbæ ac pilorum exortum.

Θ elementi Finis.

Ιχθύες, Piſces. I.

PIſces omnes, frigidæ ſunt & humidæ temperaturæ. Qui verò in petris ac ſaxis paſcũtur, aliĳs piſcibus meliores ſunt. Probè enim concoquuntur, & boni ſucci ſunt, mediocritérque humectant: quoniam duram carnem non habent. Secundi verò ab his ſunt in ſucci bonitate pelagĳ, hoc eſt, qui in alto mari verſantur, vel vbi flumina in mare immittuntur. Qui in cœno & paludibus nutriũtur, mali ſunt: ſigna, quę piſces boni ſucci eſſe oſtendunt, ſunt mollem carnem habere, ſquamatam, non glutinoſam, non male olentem, neque nimis pinguem, & quæ non in aere confeſtim alteretur, corrumpatúrue. Pręterea & quę guſtui ſuauis ſit, ac cute tenui. Huiuſcemodi enim piſces & probè concoquuntur, & bonũ gignunt ſanguinem. Tametſi ſanguis qui ex omnibus piſcib. gignitur, tenuior eſt, quàm qui de terreſtribus animalibus eſt: profunt verò iam demonſtrati piſces ocioſis & non exercitatis hominibus, imbecillibus & qui è morbo conualeſcunt.

Nihil

Nihil enim aliud tam bene valetudinē tuetur, quàm bonus sanguis. Pisces autē qui in fluminibus puris & lympidis pascuntur, boni succi sunt. Hi sicuti qui in turbidis, & in quæ cloacæ cæteræq́ inutiles materiæ influūt, mali succi sunt & ventriculo noxij. At qui in non ventosis locis degunt pisces, non boni: & siquidē marini, his plus. Qui verò palustres sunt pisces accœnosi, limosiue plurimā habent humiditatē. Et marini quidē pisces melius concoquūtur, sed difficilius distribuuntur: fluuiatiles verò difficilius concoquuntur, sed melius distribuuntur. Conferunt quidem pisces his qui flaua bile redundant, pituitosos verò lædunt, & qui molliores laxioresq́ habent neruos, & præcipuè hyeme: & qui in frigidis viuunt regionibus. Parui autem pisces, qui in aqua pura & fluēte per terram rubram, glareosam, arenosamq́ versantur, vtiles sunt & probi: qui verò maiores sunt, & cetacei, difficulter concoquuntur, & crasſioris sunt humoris, & succi. Qui piscium nutrimento non assueti fuerint, eo valde læ-

duntur, ſitimq́ue inducunt, quanuis frigi di, & humidi ſint, hocq́ue magis his accidit, qui ventre ſunt bilioſiore. Ius quod ex ſaxatilibus fit piſcibus, ventrem cit. Saliti piſces, calidi ſunt & ſicci, craſſóſque humores incîdunt & extenuant, et magis, ſi boni ſint ſucci. At qui dura carne ſunt, cum ſaliti ſunt, maiore præditi ſunt malitia. Sunt qui tradant cauendũ eſſe à ſalitorum piſcium vſu, poſtquàm vena alicui inciſa eſt: alphos enim & ſcabiem ſæpenumero gignunt.

ἰσχάδες, Caricæ. 11.

CAricæ, calidæ ſunt in prima diſtãtia, pectus iuuant, & ad tuſſes faciunt, lotiũ ciunt, ſatisq́ue nutriũt. Corporis etiam bonum habitum & parant & faciunt: & ſi ante cibos ſumantur, ventrem ciunt, ſed niſi celerius tranſeant, non bonum ſanguinem gignunt. Propterea ſi ad ſatietatem vſque crebro ſumantur, ſcabiem gignunt, & pruritum. Cibus autem probus eſt, & aduerſus venena medicamentum, ſi cum nucibus vel amygdalis edantur. Renes

etiam purgant, & iecur & lyenem deobstruunt: sed calefaciunt, sitimq́ue inferunt: & his, qui calidioris sunt temperaturę, bilem flauam generant. Qua ex re qui huismodi sunt temperatura, statim post debēt bibere, oxysaccaron, sed in oxysaccari ebullitione, hyssopum concoquatur. Sanant insuper & longas tusses, & pectoris vitia. Si verò super parotidas & cæteros abscessus imponantur, emolliunt & digerunt, & præsertim in his, quibus sunt carnes molliores: at si cum fœno Græco & aceto super podagricorum pedes ponantur, non parum conferunt.

Ιντυβον, Intybum. III.

INtybum, frigidum est prima distantia, & humidum eadem distantia, stomacho bonū est, si quis cum aceto vtatur. Coctū autem, aluū sistit, aperiendiq́ue vim habet vt nullū aliud olus. Sanguinis feruorem sedat, & iecinoris inflāmationes discutit, ictericum morbū iuuat, & sua quadam proprietate, iecur corroborat, & confirmat: somnum modicè inducit. Tradunt verò quidam

post sanguinis missionem per venam, vel per cucurbitulas, cum aceto si quis vtatur, ipsius iecinoris sanitatem conseruare. Veneris quoque stimulos retundit: semenque ijs genitale minuit, qui frigidam habent temperaturam. Est insuper vtile cum sanguis excreatur. Huius denique decoctum valde iecori vtile est. Semen verò, febres ardentes ex flaua bile factas dissijcit, at spleni nocet.

ἴα, Violæ. IIII.

VIolæ, frigidæ sunt prima distantia humidæ verò secunda, prosunt quidem doloribus intestinorum, nocēt verò cordi. Dolores capitis qui fiunt à flaua bile sopiunt potæ & odoratæ, ventrem quoque mouent: & quam in eo inueniunt flauam bilem educunt: caput quoque siccum humectant, calidúmque refrigerant suo odoratu, & somnum inducunt, humida verò capita, grauedine afficiunt. Harum autem decoctum, quæ puerulis fiunt cynanchæ & comitiales morbi, sanat. Si verò capiti virides cataplasmatis modo imponan-

ponautur, mirandum in modum ſuo odore inficiunt. Ex his autem confectum oleum, ſimlis eſt facultatis: nam refrigerat & humefacit. Quidam inſuper dicunt, quòd ſi quis in balneo ante ſudorem eo perungatur, nunquam eũ in corpore habiturum exanthemata vlceráq;. Eſt etiam vtile ad capitis dolores in febre ardenti, ſi odoretur vel illinatur. Conficitur præterea ex his saccharum violaceum, & zulapium violaceum, quibus ad pulmonis & pectoris imbecillitates vtuntur.

I elementi Finis.

Κυδώνια, Cydonia. I.

CYdonia, frigida ſunt prima diſtãtia, ſicca verò ſecunda: ſtomachũ adſtringunt & corroborant, ventrem morantur ſi ante cibum ſumãtur: vrinam prouocant: ſi verò ad ſatietatẽ edantur, difficilis concoctionis fiunt. Quæ dulcia ſunt minus adſtringunt: quę autem acida, magis: vomitum cõpeſcunt. Si verò poſt cibum ſumantur

ventrem ciunt: quibus verò vis ventris retentrix imbecilla est, expultrix verò valida, eo magis ante cibum sumant. A potu autem, si dentibus mandentur, ac tractentur, vini vaporem ad caput distribui non sinunt. Si qua verò (vt fertur) pręgnans crebrius cydonia mala comedat, filium faciet ingeniosum ac industrium. Quòd autem fit ex his cydoniatũ nuncupatum, stomacho bonũ est, & iecur confirmat ac corroborat.

Κεράσια, Cerasia. II.

CErasia, frigida sunt & humida, maliq; succi, ventrem subducunt, stomacho parum idonea, humidum ventriculum lædunt, præsertim cũ matura non sunt. Sed calidis & siccis ventriculis & temperaturis prosunt. Gummi autem arboris cum vino sumptum, calculosos sanat.

Καναβυρὸς σπέρμα, Canabis semen. III.

CAnabis semen esitatum, idem ferè nocumentum affert, quod coriandrũ. Si enim immodicè edatur, vt illud desipere facit. Folia verò arida, vti

da, vti farina pota, aut magis si pro potione horum farina mandatur, ebrietatem quandam admirabilem, & sensus priuationem, deuoranti inducit: apud Arabas hæc esitatur pro vino, & inebriat: desiccat verò semen genitale vt caphura.

Κάρυα, Nuces. IIII.

NVces virides quidem si sunt & recentes, calidæ prima distantia reponuntur: quæ verò siccę sunt, secunda distantia calidæ censentur. Virides etiã ventrem ciũt. Et ideo quidam ante cibũ cum sireo comedunt: concoquunt etiam melius q̃ amygdala: aridę autẽ si edantur, in ore inflammationes, & vlcera efficiũt. Stomacho quidẽ meliores sunt, si cũ caricis edantur. Ferunt etiam, qui esitauerit nuces cum caricis & ruta ante reliquos cibos, à mortifero medicamẽto magnopere lęsum nõ iri. Cõcoquuntur insuper nuces probè in vẽtriculis frigidis, in calidis verò potius alterant, ac in biliosũ humorẽ vertunt: faucium præterea & capitis dolorẽ afferunt, & tusses augent. Ante alios cibos

ſumptæ, vomitus ſunt effectrices: ſi ad ſaturitatem edantur, ventris lumbricos educunt, & ad dentium mordicationes lancinationéſue vtiles ſunt.

Κολόκυνθα, Cucurbita. V.

CVcurbita, frigida eſt & humida ſecunda diſtantia, ſed probè concoquitur, ſuccíq; boni eſt, parum verò nutrit: ſitim ſedat, lotium cit & vētrem, calidisq; & ſiccis tēperaturis prodeſt. Vētriculi quoq; & iecoris inflāmationes ſedat, pituitoſos verò lædit, & ad colicos affectus propenſos. Si verò humores in ventriculo repererit, ab his corrumpitur, & mali ſucci fit. Veneris appetentiam obtundit, ſemenq; genitale minuit, & ſanguinem tenuem gignit: pectori verò & pulmoni, & veſicæ prodeſt. Succus quidem ramentorum eius ſuper aures cum roſaceo poſitus, prodeſt earum inflammationibus: tota verò cataplaſmatis modo adhibita, calidas inflammationes refrigerat.

Κάςανα, Caſtaneæ. VI.

CAſtaneæ, calidæ & ſiccæ ſunt prima diſtantia, multumq́ corpus nutriunt, tardè tranſeunt, & difficilè concoquuntur, craſſumq́ humorem, & capitis dolorem faciunt: flatuoſæ ſunt & ventrem ſiſtunt, ſed ſi torrefiant vel deſiccentur, multum nocumenti deponunt.

Κράμβη, Braſſica. VII.

BRaſsica, calida eſt & ſicca prima diſtantia, malumq́ ſuccum & melancholicum creat, oculorum aciem hebetat, & per contraria ſomnia, ſomnium perturbat: ſuccus verò eius purgat: corpus autem eius, ventrem ſiſtit. Propterea cum humidum vẽtris ſuccũ deſiccare volumus, cum modicè cocta fuerit, primam aquam abijcimus, & in alteram calidam feruẽtemq́ inijcimus. Nihil enim frigidi, nec aeris, nec aquæ quæ bis coquitur, tangat, oportet. Braſſica quidẽ æſtiua, peioris ſucci eſt, quàm hyberna: lotium cit, lumbricos tollit, & quæ ex vino fit, crapulam ſedat. Fertur

& humiditatem comparatam oculorũ hebetudinem ſanare: at ſi cum pingui carne coquatur, plurimam læſionis partem amittit. Flos eius quadam ſua proprietate genituram, ſi ſuper vuluam imponatur, corrumpit, fœminasq; concipere non ſinit: pulmonem verò lędit. Proditum quoq; eſt, ſi ante cetera cibaria ſumatur, temulentiam prohibere: & eius ſuccum cum melle ſumptum, voces ex aliquo accidenti amiſſas magnificè iuuare: & ſi vulneribus imponatur ea conglutinat, malignaq; vlcera induratasq; inflammationes ſanat.

Κουάρια ἤτοι στρόβιλοι, Pinei Nuclei. VIII.

PInei Nuclei, calidi ſunt ſecunda diſtantia, ſicci verò prima: abundè nutriunt, & craſsioris ſucci ſunt: difficulter concoquuntur, caputq; grauãt, & bonum ſanguinem gignunt: leniunt quoq; quæ ſunt in thorace aſperitates: & veſicæ vlceribus proſunt, & acredini quæ in ventriculo & renibus fit. Faciunt & ad tuſſes veteres, & pulmo-

nis humidos affectus & empycos. Qui his cum melle vel vua passa vtuntur, eos reddunt faciliores concoctionis, & ad genitale semen vim addunt. Prosunt & his qui ad tremendum procliues sunt.

Κίναρα, Cinara. IX

CInara, mali succi eduliũ est, & praesertim cum durescit: & ex ea quidẽ melancholicus humor, ex succo autem, qui in ipsa est, tenuis ac biliosus gignitur. Quare satius est, si opus fuerit, recentiores cinaras edere: sed & harum interiores partes: quoniam reliquorum magis tenerę sunt.

Κίτρα ἃ καὶ μῆλα μηδικὰ ὀνομάζονται,

Citra quę & mala medica vocantur. X.

CItrorum quidẽ cortex, calidus est & siccus tertia distãtia immẽsa: caro autẽ frigida et humida prima. Quod autẽ intus est, acetosum, frigidũ & siccũ tertia. At verò semen, calidũ & siccũ secunda. Caro quòd difficulter cõcoquitur crassamq́ pituitã gignit: propterea cũ

melle consueuit esitari. Cortex autem ad cibationum concoctionem facit, & ad melancholicum humorem, & quæ ex eo fiunt, tristitias. Stomacho quoq; bonus est, si quis eo modicè vtatur: cũ autem præter modum sumitur, difficulter concoquitur. Qui verò cum melle & condimentis paratur, diacitrion vocatus, ventriculum calefacit, & eius humiditatẽ abstergit, & cibos concoquit: qui verò sine condimentis pręparatur, difficulter concoquitur. At semen, medicamentum est contra venena, & venenatorum morsus, præsertim scorpiónum, & potum & super positum. Menses etiã educit, fœtusq́;, qui in vtero sũt vt aboriantur, efficit, Acetosum autem quod in his est, flauam bilem sedat. Mirum quid est, si panis calidus super citria ponatur, statim putrescere facit. Ferunt etiã quòd qui eo per noctem vtatur, oculorum obliquitatem contrahit.

Κάρδαμα, id est Nasturtium. XI.

CArdama, calida sunt & sicca, crassosq́; humores & pituitosos scindunt. Propterea medicamentis,

quæ

quæ asthmaticos iuuant, misceantur, nã vehemẽter calefaciunt. Sed horum semen ad hos effectus validius est. Tradunt quidam, eum qui cardamum esitauerit, sensu ac mente acutiorem fieri, Venerisq; appetentiorem, & succum eius dentium dolori mederi.

Κάππαρις, Capparis. XII.

CApparis, calida est & sicca secunda distantia. Constat verò ex varijs diuersisq; qualitatibus, amara videlicet, qua abstergit, purgat, scindit, acri, qua calefacit, discutit, extenuat, & astrictoria, qua cogit & constringit. Quapropter duros lienes, si quid aliud iuuat, & sumpta & cataplasmatis modo superposita, cum aceto, vel oxymelite, menses cit: & ad dentium dolores facit, cum vino decocta & aceto. Cortex autem valentior est circa hæc: folia verò & caulis & fructus imbecillior. Duritias autem strumarum mollefacit: at succus, aurium vermes perimit. Aceto verò imposita, iecoris & lienis obstructiones aperit, lienémque sua quadam

proprietate mirum in modum iuuat, & coxendice laborantes. Sed renes & vesicam lædit.

Κρώμμυα, Cepæ. XIII.

CEpæ, calidæ sunt secunda distantia, humidæ verò tertia. Harum quidem substantia crassa est, lotium ciunt, semen genitale gignunt, & si ante cibos edantur, appetentiam suscitant, sed capitis dolores faciunt, & stomacho officiunt, mentemq; lędunt. Si verò coquantur plurimum malignitatis deponunt, vtilesq; fiunt & ad pectoris asperitates & tusses. Hęmorrhoidas, si superponantur, aperiunt, & cum aceto, si liniantur, alphos abstergunt. Quæ tametsi crassæ substãtiæ sint, ipsæ tamẽ humores crassos, & glutinosos extenuant, sed ventriculum inflant. Si verò quis crebrius his vtatur in lienis vitia incidit.

Κινάμομον, Cinnamomum. XIIII.

CInnamomum quod optimum est tertio ordine calefacientium & desiccantium est: quod autem

minus bonum eſt, ſecundo ordine eſt. Valde quidem extenuat, nihilque eſt, quod ſic deſiccet, ex his quæ æquè calefaciunt, quemadmodum cinnamomum: ſtomachum enim purgat, & ad tuſſes humiditate conceptas, facit: ventriculum quoq; calefacit & iecur: capitisq; & ventriculi humiditates deſiccat. Optimum autem eſt cinnamomũ quod Muſulon vocatur: hoc eſt, quod de Muſulo ciuitate aduehitur. Sunt verò cinnamomi ſpecies ſeptem, quæ à locis, vbi gignuntur, denominantur: de quibus dicere præſentis non eſt inſtituti. Stomacho quidem omnes boni ſunt cibariáque concoquunt, & pituitam extenuant: aperiendi vim habent, lotium ciunt, menſesq; educunt, & abortiri faciũt, ſi potẽtur, vel cũ myrrha vtero admoueantur, cantraq; venenatorum animalium, morſus & venenorum ſumptionem antipharmacũ eſt. Alphos tollit, ſi cum melle perũgatur: & ad hydropicos affectus & ad refrigeratos renes facit. Propterea qui ſunt frigida & humida temperatura, hoc domeſticis ſuis

cibarijs commiſceant; veſicam tamen offendit.

Καρυόφυλλον, Caryophyllon. XV.

CAryophyllon, calidum eſt & ſiccum ſecunda diſtantia: ſunt qui in tertio ordine conſtituant. Eſt autem arboris fructus, ſuccurrit ſtomacho, & hepati, & cordi. Nauſeam ſiſtit, quæ ab humiditate prouenit, ſed pulmonem lædit.

Κάρυον ἀρωματικόν, Nux odorata. XVI.

NVx odorata, calida eſt & ſicca ſecunda diſtantia: ventrem moratur, & ſtomachum confirmat & iecur: facit ad vetuſtos & longos eius affectus, ſed pulmonem lædit.

Καρναβάδιν, Cuminum Aethiopicum. XVII.

CVminum Aethiopicum, calidum & ſiccum eſt in tertia diſtantia: vtile verò eſt ad concoctionem ciborum & flatuum diſcuſſionem. Stomachum

machum firmat, ventrem ſiſtit, lumbricos necat, vrinam mouet, pituitam ſcindit: at bilem flauam, in calidis corporibus gignit.

Κύμινον, Cuminum. XVIII.

CVminum, calidum eſt & ſiccum tertia diſtantia, quidam tamen in ſecunda reponunt: lotium cit, flatus, & eos præſertim, qui ſunt in ſtomacho, diſcutit: ſi verò per ſe potetur, pallorem creat, ſanguinis fluxionem compeſcit, etiam ex naribus: item vehementem menſium fluxum cum vetuſto oleo, ſi potetur, vel in vtero ſi ponatur. Deſiccat quidem ſtomachum, & igni toſtum, & aceto irrigatum, ventris fluxiones ex humiditate contractas, ſiſtit: tritum & ſuper mulierum mammas lactis coagulatione turgentes poſitum, ſanat. Si verò cum vino potetur, contra venena, & venenatorum morſus, medicamentum eſt. Dicunt autem nimium huius vſum, calculos in renibus gignere, ſuffitu verò culices pellere.

Κολίανδρον, Coriandrum. XIX.

COriandrum, siue corianum, frigidum est prima distantia, siccum verò tertia, stomacho bonum est eiq; robur præstat. Cibaria tādiu in stomacho retinet, donec probè concoquūtur: tostum verò igni, ventrem sistit, inflammationes & calidas temperaturas iuuat. Sanguinis fluxiones, si potetur, retundit. Similiterq; si tritum superponatur: cum vino autem potum, lumbricos educit. Plurimus quidem huius & sine modo vsus paraphrenesin facit & ipsius succus, si potetur, venenū est & perimit: hi nanq; vocem amittunt, paraphrenesiq; corrumpuntur.

Κρόκος, Crocus. XX.

CRocus, secunda distantia calidus est, & prima siccus, tametsi eum nonnulli calidum esse tertia dixerunt: stomacho bonus est, ciborúmque concoctioni cooperatur. Aperiendi vim habet, ad pituitosas affectiones & lethargicas confert, vim etiam discutiendi tenet, & visceribus vtilis est, ad spiritusq; difficultatē facit. Nam si quis mo-

dicē

dicè vtatur, bonum calorem habebit, si verò sine modo, pallorem, capitis dolorem & inappetentiã affert. Sed si cum opio & lacte, & rosaceo, podragicis adhibeatur, summoperè prodest, superpositis betę folijs. Si quis verò eius tria exhagia sumat, risu incessabili corripietur nec ante cessabit, quàm pereat. Hoc enim mortem præcedit. Dicitur etiam quòd si cum fermento subigatur, nucisque magnitudine mulitui post partum detur, secundas eijcere.

Καφυρά, Caphura. XXI.

CAphura, frigida est & sicca tertia distantia. Est verò arboris Indicæ gummi vel lacrima. Ferunt autem sub hac arbore, cẽtum homines adumbrari posse, tanta eius est magnitudo. Nascitur in montibus, qui eo loci proximi sunt mari: lignũ habet leue & ferulaceũ. Vtilis verò est caphura morbis acutis, & capitis doloribus, & inflammationibus, iecoris præsertim, sed frigiditatem inducit renibus, & seminarijs vasculis, semenq́ꝫ ipsum compingit. Probatur caphura an legitima sit, hoc pacto: superponatur pani calido, si hume-

ctetur, legitima eſt. Sin minus, factitia eſt.

ANNOTATIO.

Caphuram factitiam Dominicus *Montiſaurus facere nouit, ſed neminem docuit.*

Κρίνον, Lilium. XXII.

Lilium, ſuopte temperamento calidum eſt, odoratum verò conducit frigido capiti: at oleum quod ex ipſo paratur, vim habet diſcutiendi, & emolliendi. Quidam & huius radice vtuntur, ad cicatrices vlceribus inducendas.

Κέφαλος, Cephalus. XXIII.

Cephalus, præ cunctis piſcibus aquis fluuialibus & marinis gaudet, difficulter concoquitur, nec bonus eſt ſtomacho: pituitam enim gignit, præſertim fluuiatilis: pelagius autem non adeò difficulter concoquitur, ſucciq́ꝫ melioris eſt, tenuiorem tamen ſanguinem imbecilliorem'q́ꝫ gignit.

Κωβιός, Gobius. XXIIII.

Litoralis piſcis hic eſt: & qui quidẽ in arenoſis litoribus aut ſaxoſis promontorijs viuit, boni ſucci eſt faci-

facilisq́ cõcoctionis: qui verò in ostijs fluuiorum, vel inpaludibus degit, nec boni succi est, nec ad coquendum facilis. Huius quidem piscis ius, ventrem subducit, assus autem, & sine sale comestus, dysenterias & lyenterias & tenesmosas propensiones sanat.

Καρίδες, Squillæ Marinæ. XXV.

SQuillæ marinæ, alicuius sunt caliditatis, ac humiditatis participes, male concoquuntur, & stomacho noxiæ, Veneris desideriũ mouent. Efficaces sunt peculiari quadam proprietate ad mulierum conceptus: tritę quoque, & cum oxymelite potæ, lumbricos eijciunt. Ferunt etiam quòd si terantur, & ei particulæ imponantur, in qua cuspis sagittæ, vel spina infixa sit, phisica quadam facultate ea educere. In quibusdam verò locis, adeò magnæ nascũtur, vt propè palmum excedant: quæ quidem sunt alijs efficaciores.

Κάραβοι, Locustæ Marinæ. XXVI.

LOcustæ marinæ, difficulter concoquuntur, sed admodum nutriunt, salsiq́ succi participes sunt: & si-

quidem sæpius aqua dulci coquantur, ventrem cohibent. Feruntq́ue, si horum testa combusta cum meraco potetur, renes calculosos purgare, quòd arenosi lotij multum educat.

K elementi Finis.

Λαγωός, Lepus. I.

LEporum carnes, his qui corpus arefacere volunt, sunt valde vtiles. Qui verò sicciores tēperaturę sunt minus cōferunt. Crassum enim & melā cholicum sanguinem gignūt, sistuntq́ue ventrem, vrinamq́ue proritant. At si probè concoquunt, probè etiā nutriunt. E cōtrario obstructionē iecori ac spleni efficiunt, pulmoniq́ue nocēt & vigiliā afferūt. Leporis verò coagulū ad biliosas strāgurias & vomitus facit, & ad venenatorū morsus: cōceptū verò prohibet si post mēsium purgationem sumatur. Ferunt etiam si fœminæ leporis pudendum teratur, & cum vino à muliere bibatur, id præstare vt concipiat, si statim post eius haustum cum viro iaceat.

Aiunt

Aiũt item si leporis cerebrum assatum sumatur, tremulos iuuare.

Λεπτοκάρυα, Auellanæ. II.

AVellanæ, quæ & nuces ponticę dicuntur, calidę sunt, & humidæ, magis tamen nutriunt quàm cæteræ nuces, & difficilius cõcoquuntur, inflationesq; faciunt, &, veluti quidam aiũt, ieiunum intestinum lædunt: facilius verò concoquuntur, minusq; ventrem sistunt, si sine cortice interiore sumãtur. Dicitur quoq;, si quis ante reliqua cibaria sumpserit cum ruta, huic venena nec morsus venenatorum officere die illa: scorpionesq; ab eo fugere. Sumpto verò cum caricis, morsum scorpionis venenati sanant, & quod ad acidam qualitatem, quæ ob nigrum succum in ventriculo est, valde proficit.

Λίβανον, Thus. III.

THus, calidum est in secunda distantia, siccum verò in prima: habet & quandam adstringendi facultatem, nõ nullámque sistendi ventrem, & desiccandi: suffitum verò, tussim sanat, & distillationes, & mulierum menses educit

potum: & subtus impositum. Habet autem admirandam quandam proprietatem ad auertendam pestem, si suffiatur & ideo eo pestilentię tempore frequẽties ædes suffumigantur. Corruptricẽ nanq; aeris qualitatem alterat.

Λάδανον, Ladanum. IIII.

LAdanum, calidum est secunda distantia tenuiumq; partium, & moderatè emollit: habet & nonnullã adstringendi vim, propter quã defluentes capillos confirmat.

Λάβραξ,. Lupus piscis. V.

LVpus, proximus temperamento est cephalo. Hic enim sanguinem tenuem gignit & pituitam: verũtamen quia suauior est, fit vt magis quàm cephalus iuuet.

Λ elementi Finis.

Μῆλα, Mala. I.

IN malis, multa est differentia: quęcũque etenim adstringunt, frigidum habent & terreum succum: quæ verò

acida

acida ſunt, frigidum quidem, verùm tenuē illum habent. Mediȷ autem temperamenti ſunt dulcia, quæ ad caliditatē magis vergunt. Adſtringentibus ergo malis vti couenit, quoties ob intemperiem calidam vel humidam ventriculi robur male ſe habet. Huiuſcemodi autem mala, ventrem detinent. Acida verò exhibenda ſunt, quoties in ventriculo humor craſſus nō tamen valde frigidus fuerit collectus: incîdunt enim hęc & infra ſubducunt. Dulcia autem his danda, qui frigidum ventriculum habent, his enim conueniunt, & ſimul his qui à venenatis morſi fuêre. Mala certè omnia quadam peculiari proprietate neruis nocent, nocent & quæ non matura ſunt. Dicuntur & obliuionem facere ȷ̈s, qui ad ſatietatem ȷ̈s vtuntur: verùm vtilia ſunt ad animi deliquia, & cordis debilitatem.

Μαρȣλια, Lactucæ. II.

MArulia, quę thridacinę etiam vocantur. Lactucæ frigidæ ſunt & humidæ in tertia diſtantia. Hæc olera cum eduntur, ſitim ſedant, ſomnū

inducunt, ſed neq; difficulter conco-
quuntur, quemadmodũ & cetera olera
modiceq; ventrem proritant, nec no-
xium ſanguinem gignunt nõ perfectè
tamen bonum : calidis verò ventricu-
lis proſunt. Verùm ſi ad ſatietatem edã
tur corporis debilitatem faciunt: viſum
hebetãt, & ad res Venereas minus pro
cliue corpus reddunt: ſemen lactucæ
potum, ſeminis fluxum ſiſtit. Si cum
rhodeſtacmate tritum non dormire po
tentium temporibus illinatur, ſomnum
inducit. Lactucarum autem vſum vitẽt
qui ſanguinem expuunt, & qui aſthma
tici ſunt. Item qui pituitoſi, quiq; liberis
dare operam cupiunt. Nam, quemad-
modum aiunt, non ſolùm parentum ge
nituram minuunt, ſed & liberos ad ge-
nerandum impotentes reddunt. Deco
cta verò cum ſiſamino oleo ſi edantur,
ictericis ſuccurrunt. Aſſimſlant quidã
lactucarũ frigiditatem humiditatemq;
frigiditati humiditatiq; aquæ fontanæ,
atq; idcirco ad febres perardentes vti-
les eſſe aiunt. Dicitur etiam, ſi ſumãtur,
nocumentum, quod ex aquarum muta
tione

tione fit, eas auertere: lactucarum præterea ſuccus, ſi abundè ſumatur venenatus eſt, & perimit.

Μαλάχη, Malua. III.

MAlua, frigida & humida eſt prima diſtantia, facileq́ ventriculũ ſubit non ſolùm propter humiditatem, verùm etiam propter glutinoſitatem, atq́ in primis ſi cũ oleo & garo aſſumatur, & quo editur tempore vino irroretur. Ceterùm pectus, pulmonem veſicamq́ iuuat, vocemq́ raucam lenit: at agreſtis malua ſi comedatur, vt ferunt, dolores tollit ex morſu veſparũ. Succus verò eius ac pręſertim agreſtis, ſi à veſpis vel apibus morſus quis eo perungatur, illico dolorem leuat. Decoctum verò huius, vt ferunt, calculos frangit, ſomnũq́ conciliat facilémque partũ pręſtat, ſi mulier crebrius eo vtatur: inflammationes quoq́ ſedat ac durities mollit, ſi cataplaſmatis modo ijs imponatur: verùm illud proprium maluę ac peculiare maximè eſt, vt apum veſparúmque ictibus ſuperpoſita, ſedet dolorem.

Μελάνθιον, Git. IIII.

GIt, calidum eſt & ſiccum tertia diſtantia, ſed tenues partes habet, ventris vermes necat, flatus diſcutit, pituitã ſcindit, & ad orthopnœas & rheumatiſmos facit, ſi odoretur, præſertim calefactum. Dicitur autem, ſi teratur, & aceto ſubigatur, & ſuper ventrem ponatur, etiam ſic vermes necare: quoq; ſi cum melle fermentetur: & cũ calida aqua hauriatur, liquefacit calculos in renibus & veſica, & vrinam cit & menſes prouocat. Eſt & antipharmacũ contra venena, ſi quis ipſum ieiunus aſſumat.

Μελισσόφιλλον, Meliſſa. V.

MEliſſa, calida eſt ſecuuda diſtantia: cordis morſus ex frigore factos, & animi triſtitiã ex atra bile iuuat, timoresq;, qui ſine ratione fiũt ab illa profectos, permulcet animiq; lętitiam efficit, & ad melancholicum humorẽ & phlegma facit. Perſuaſum etiã eſt, quòd prudentiam homini affert: & quòd ante ſomnum ſumpta, bona inſomnia facit, è contrario braſsicæ: quæ

mala insomnia affert. Melissa, bubones lædit. Conficitur verò ex ea Zulapium quod ad melancholicas affectiones & ad mærores qui ex ipsis oriuntur, maximè confert.

Μόσχος, Moschus. VI.

MOschi diuersæ sunt species, quarum quæ melior, fit in vrbe quadam quæ magis Orientalis est quàm Chorase, quæ dicta est Tupata. Est autem moschus hic colore subflauus. Hoc ipso peior est, qui ex India deuehitur, & magis ad nigredinem inclinat, hoc etiam deterior est, qui ex Synis defertur. Omnes quidem in vmbilico cuiusdam animalis maximi & vnicorni gignuntur, quod capreæ simile est. Oestro enim concitatum cum fuerit huiusmodi animal, vmbilicus eius intumescit sanguine in illum crasso collecto: tumque animal ipsum pabulo & potu abstinet, humique volutatur: tum demum reijcit vmbilicum, eo sanguine fœculento plenum: qui certo quodam tempore coagulatur, bonumque odorē consequit̄. Est verò moschus calidus &

ſiccus tertia diſtantia, & tenuium partium, confirmatq́ imbecilles particulas, caputq́ frigidum, lędit verò calidũ: illis quoq; vtilis eſt qui animi defectũ patiuntur, quiq́ vires reſolutas habẽt. Facit & ad cardiacos affectus, ipſum enim cor confirmat, & roborat, ſed pallore corpus inficit. Probant quidem nonnulli, an moſchus legitimus ſit, & non adulteratus, hoc modo: cum ponderatus fuerit, in peluim aut gutturniũ madens, humensq́ deponunt, tum poſt iterũ librant, ac ſi quidem grauior quàm antea ſit, tum non adulteratum putant: ſi verò non, ſuppoſititium illegitimúmque iudicant.

μάλαθρον, Fœniculum. VII.

FOeniculum adeò promptè calefacit, vt ſit in tertio ordine calefacientium, deſiccat verò non ſimiliter, ſed primo ordine, & propterea gignendo lacti efficax, quod non faceret ſi valenter exiccaret, qua eadem ratione ſuffuſis remedio eſt: prouocat vrinam, mulierum menſes educit. Eſt & alterum

fœniculum

fœniculum agreste, quod ob magnitudinem Hippomarathrum vocāt, quod & radice & semine suapte vi, quàm domesticum, desiccandi vim habet maiorem: & ideo (vt mihi videtur) nonnihil ventrem sistit. Non enim illi manifestę adstrictionis aliquid inest.

Μέσπιλα, Mespila. VIII.

MEspila, quæ matura sunt, nonnihil caliditatis participant: quæ non matura, frigida sunt & strin gere valent, ventremq́ sistunt.

Μήκων, Papauer. IX.

PApauer, quod & Codia dicitur, frigidum est & siccum prima distantia. Melius est album quàm nigrū. Somnificam vim habet, & difficilis est concoctionis, parúmque nutrit: si autem cum melle edatur, semini genitali adijcit. Prodest & pectori, & asperæ arteriæ ac tussi: ventrem verò sistit, & si falso quidam putarunt ipsum ciere, cum contrariū efficiat. Capiti qui

dem officit, si copiosius edatur, aggrauátque. Sunt qui vigilia laborantium eo contrito frontem liniunt: quòd scilicet somnum conciliet. Cæterùm nigrũ papauer, frigidius est, & soporiferum magis adeò vt, si quis eo copiosius vtatur, profundo somno capiatur lethargicis asimilis: cum rosaceo verò oleo, si caput perungatur, capitis doloribus medetur, qui ex calore fiunt. Proditum etiam est, quòd si cum lacte muliebri, cataplasma fiat, ex eo podagricis prodesse. Eiusdẽ papaueris liquor venenũ est: nigri verò succus, opium vocatur.

Μέλι, Mel. X.

MEL, calidum est & siccum secunda distantia, tenuiumq́ partium est, & detergendi vim habet, & aliquid acrimoniæ: propter quod & ventrem ad excretionem exuscitat, vrinam cit, & facilè distribuitur, ventrémque non mouet, si plurima aqua mistũ tãdiu decoquat̃, donec perfectè despumatũ sit, asiduè scilicet dum feruet spumã auferendo. Senibus quidem mel, &

quibus temperamentum frigidum est, confert, non vtiq; ijs, qui in vigoris statu, quiq; calidi sunt: quoniam in bilem facilè vertitur. Si autem per se solùm coquatur, minus acre efficitur, & magis nutrit, & ad sinuum conglutinationes conuenit. Optimum verò mel, quod suaue, & acre, & flauum, quodq; mediũ inter crassum ac tenue. Melius præterea verno tempore colligitur, tũ quod æstiuo, inutile verò hybernum. Conuertitur facillimè mel in flauam bilem, præsertim in calidis ventriculis. Purgat & corporis sordes, & incorrupta conseruat cuncta, quæ in ipso inijciuntur, & ideo Antiqui mortuorum corpora melle condibant, in sepulcris. Prodest & comitiali morbo laborantibus, magis quàm vinum: quoniam ad caput distribui non potest, vt vinum. Appetentiam etiam suscitat eorum, qui minus propter pituitosam materiam appetũt: crassiora sputamina incidit, educitq;. Quæ verò cum melle parantur edulia, quanuis suauia, difficilis concoctionis sunt: & nisi probè concoquantur, ieco-

ri ac lieni obstructiones faciunt: quòd si ad satietatem, & frequentius mel edatur, scabiem gignit.

Μαζιζάνιον, Melangina. XI.

MElangina, calida est & sicca secũda distantia, & melancholicum humorem gignit: crebrius verò si quis vtatur, pallorẽ inducit, affectúsque melancholicos: at si cum aceto sumatur obstructiones aperit. Oportet igitur eam ante decoquere: quo etenim magis coquitur, eo plus in ea mali succi eijcitur.

Μυρσινόκοκκα, Myrti baccæ. XII.

MYrti baccæ, frigidæ sunt & siccæ prima distantia. Opitulantur sanguinẽ expuentibus, & à scorpionibus percussis, & ijs quibus aluus fluit. Eam enim fortiter sistunt, sed vesicæ nocent. At albæ & dulces, alicuius sunt participes caliditatis. Cunctæ verò aluum compescunt, soluũtq; calidas & humidas exhalationes: eademq; ratione ipsius plantæ folia odorata, & capiti imposita. Medentur & dentium doloribus, qui ex calore fiunt, si ipsarũ

decocto

decocto calido os colluatur. Baccæ vtique ad defluentes capillos ſimul cum galla valent, cum oleo ſi conterantur, & capiti imponantur. Foliorum verò ſuccus, viperæ & ſerpentis ictus ſanat, ſi eius libræ dimidium ſumatur. Scribit Democritus quandam ſympathiam eſſe naturalem myrto ad mala granata. Proximè enim conſitæ, fœcundiores fiunt, earúmque radices inuicem connectuntur, & ſi non multum etiam propinquæ ſibi fuerint.

Μαστίχη, Maſtiche. XIII.

MAſtiche, calida eſt cum quadam humiditate: his prodeſt, qui à glutinoſo phlegmate læduntur: euacuat enim pituitam, ſi quis drachmas quatuor ſumat, & æquè prodeſt ac purgans medicamentũ. Facit & ad ſtomachos frigidos, non modò intus ſumpta, verùm etiam foris impoſita, quemadmodum & ex illa confectum oleum.

M elementi Finis.

N elementum deficit.

Ξυλοκέρατα id eſt Siliquę ligneæ, quę & Ceratia vocantur. I.

CEratia, Galenus hæc damnat, optãs ne ex ijs vbi naſcũtur locis ad nos adueherentur, vt quę malum ſuccum habeant & lignoſa ſint, & difficulter concoquãtur. Recentiores verò aiunt ea corroborare ſtomachum poſt cibum aſſumpta, potentérque ſiſtere ventris fluxiones, ſi ante cibum mundantur.

Ξιφίας, Gladius. II.

XIphias mali eſt ſucci & multarum ſuperfluitatum, difficiliſq; concoctu, ac nauſeam afferens: & propterea ab hoc edulio abſtinere melius eſt. At ſi quis nonnunquam eo vti velit acrioribus condimentis excoqui iubeat, vinumq; ſuperpotet & valde vetuſtum & tenue.

Ξυλαλόη, Lignum aloes. III.

XYlaloe, lignum eſt arboris, quę in diuerſis Oriẽtis regionibus naſcitur, & partibus Meridionalibus, quod quandiu incorruptum eſt, nullã

habet

habet differentiam suo odore à cæteris arboribus. Vbi verò putruit, bonum nanciscitur odorem, non admodum tamen perfectum: sed eorum regionum incolę, concîdunt, & sub terram multo puluere obruunt: & post aliquot temporis spaciũ, quantũ sufficere visum est, ipsius ligni partes educunt, & mercatoribus vendunt. Qui verò in Aegypto & aliȷs regionibus sunt, abradunt, & corticem abiȷciunt, & ita in hanc speciẽ redigunt. Xylaloe verò decem sunt differentiæ: quarum decima quidem Indica est, & in India nascitur. Samphia verò dicitur quæ in Samphi ciuitate prouenit & quæ Speon dicta est: quæ xylo aloe similis est, cum nõ sit propriè xylo aloe. Ad hęc, est quæ appellatur Humida: cuius rursus quatuor sunt differentiæ, de quibus non est, vt nũc dicamus. Cunctæ verò, calidæ sunt & siccæ, & ventrem sistũt, & stomacho bonæ: præsertimq́ Humida, & post hanc Indica: cæteræ verò minus. Corroborant autẽ particulas interiores & quæ in iecore sunt obstructiones soluunt, humidita-

tesq́ ventriculi aſſumunt. Ceteræ verò ſpecies, ſi crebro ſuffiãtur, propter dulcedinem pediculos gignũt: ſed Indica ſola prohibet horum generationem, ob ipſius acredinem.

Ξ elementi Finis.

ὀρύζα, Oryza. I.

ORyza, eſt prima diſtantia calida ſicca verò ſecunda: ſatis habet nutrimenti, ſed difficilis eſt concoctionis. Oryzam ſcribit Diaſcorides aluum ſiſtere. Galenus quoq; ait, quòd huius ſemine omnes vtuntur, ad alui ſuppreſsionem, & hanc vt alienam affert opinionem, quę ei etiam placet. Alba erga cum ſit oryza, modicè ſiſtit: rubra verò cum eſt, magis propter ſiccitatem adſtringit: cum lacte verò apparata, bonum habitum, bonumq́ colorem affert, & genitali ſemini adijcit.

οἶνος, Vinum. II.

VIno quidam propter eius vtilitatẽ vtũtur, quidam quòd animã exhilaret, alij propter eã, quæ in eius guſtu eſt, voluptatẽ. Sunt qui propter hæc omnia. Eſt verò nouũ vinum, calidũ pri-

ma

ma distantia: quod aũt valde vetustum est, tertia: quod mediũ, inter hęc duo se cũda est distãtia calidũ. Repositum est vinũ interſea quæ corpus nutrire apta sunt. Rubrũ ergo & crassum, præcipuè sanguinis generationi cõuenit. Parua enim eget mutatione, vt in eũ vertatur. Post hoc moderatè dulce, crassumq́ꝫ, post hæc austerũ: postea giluũ. Inter vina verò, album, & tenue, & austerũ, minus corpus nutriũt: & quidẽ crassa, magis quàm subtilia nutriunt, maleq́ꝫ concoqui possunt. Verùm subtilia magis distribui magisq́ꝫ vrinam ciere valent. Crassa quoq́ꝫ vina ventrem retinent, & quędã ex ijs obsepiunt iecur, lienẽ & renes. Et hinc quidã subter cutẽ aqua laborãt, quidam calculis, qui eis nimis vtuntur, & præcipuè senes. Iis verò, qui temperato, ac medio sunt temperamẽto præditi, conuenit vinum colore rubrum, & substantia tenue, ac substringens placidè. Pituitosis autem commodum est vetustũ & tenue & giluum, odoratum & subsalsum. Vinum quidem non solùm nutrit, sed &, vt cibaria pro-

bè distribuantur, facit: caloremq́ innatum suscitat, & auget: & eorum qui vtũtur hoc, pleriq́ cum corpore existãt arido, in bonum habitum deueniunt. Præcipuã hanc habet proprietatem vinum, vt cibaria prouehet ac deducat ad singulas particulas, & per angustos meatus propria suarum partium tenuitate, transmittat: membra ac particulas calefacit, & bonam cõcoctionem facit: lotium cit, per quod non minima superfluitatũ quantitas excernitur. Magis autem vini vis & actio perspicitur in corporibus frigidis & aridis, & in quibus minus innati caloris inest, vt in senibus, & qui è morbo conualescũt. Vinum verò vetus, ventrem excitat, & obstructiones aperit, & ijs conducit, qui pituitosos humores in corpore collectos habent. Vinum autem nouũ, inflationes facit, & difficulter concoquitur, & crassum gignit humorem, grauitatemq́ capiti, & dolorem infert. Oportet verò eos à vini vsu cauere, qui calefacti sunt, quiq́ febriunt: Ait enim Galen. in libro de Temperamẽtis, quòd vino propriũ

est & peculiare cito immutari, vt faci, thryallidi, stupæ & pici. Quòd autem vinum animum exhilaret, id in causa nonnulli esse dixerunt, quòd melācholicum humorē attenuet: alij verò quòd sanguinem ipsum fundat, ac fluidum reddat, idq́ cōiectantur ex his qui præ sanguinis copia in capite, in desipientiam incidunt. Est verò horum desipiētia cum risu. Non solùm autem hęc quę prędiximus in corporibus vinum agit, sed & in anima alterationes quasdam admirandus ostendit. Lætari enim animam, & bene sperare facit, & virilem, & liberalem. Ad hęc timidos quàm plurimos videre licet post vini potionem, audaces, alacres, & bono animo, speq́ bona fieri, & qui sordidi, liberales: qui taciturni ac prudētes, immodicè loqui vt etiam Homerus ostendit his versibus: Vlysseæ XIII.

Compulit vt vinum prudentem promere carmen
Dulceq́; ridere, atq́; agili saltare chorea.

Nonnulli veritatis amatores in vini potu fiunt: Vinū enim & Veritas, quoddam ait prouerbiū. At verò nimius cō-

tinuusque vini vsus, vitale robur dissoluit, naturalemque calorem submergit: apoplexiasque sæpius & epilepsias inducit, & tremulam corporis dispositionē: nocetque diuinæ ac principi animæ parti, quàm ἡγεμονικὸν Græci vocant: propterea qui sic vina ingurgitat, tenebricosos obscurosque sensus habent: discursusque his haud purus est. Et Poeta vim labefactandi, quæ in vino est, declarans inquit:

Iliados. VI.

Ne mihi des dulcem genitrix veneranda lyæum,
Ne me debilites, fortem nec me esse recorder.

ὄξος, Acetum. III.

DE Aceto, apud veteres multa ambiguitas fuit. Nam quidam calidum esse dixerunt, quoniam ex subtilibus partibus constat: quidam frigidum, quon am sumptum, corpora manifestè refrigerat: tandemque ostensum est, frigidum esse in prima distantia intensa, sed & siccū in tertia. Ceterùm ad venenata, quæ sanguinem cogunt, facit, quemadmodum est opiū & cicuta

cicuta. Lac etiam in ventriculo coactũ dissoluit, crassosq́ humores, & glutinosos extenuat: ad dentium insuper dolores ex caliditate vtile est, si os eo colluatur: ad erysipelata etiam cõducit, quòd acrium humorum fluxum cohibeat. Sitimq́, quæ ex caliditate & humiditate prouenit, sedat, si cum aqua sumatur, sanguinisq́ fluxionem sistit: morsum verò canis rabidi, si crebro inspergatur iuuat. Conducit etiam ijs, qui ictericos habent oculos, in balneo odoratum frequentissimé. Facit & ad ictum scorpionis, si calidum infundatur: iuuat & multum eos, qui calida sunt temperatura, quum flauam bilem vehementer sedet, sed neruos lædit: quoniam exangues sunt: & cum tenuium sit partium, eorum profunda valde penetret. Similiter & melancholicas, & frigidas temperaturas, & arthreticis morbis obnoxios, Venerisq́ appetentiã rescindit corpusq́ attenuat. Qui verò frigida & sicca sunt temperatura, ab aceto abstineant: quique non validum pectus & pulmonem & neruos habent: si autem

quandoque vtantur, melle & edulijs dul cibus calidissimisque condimẽtis, nocumenta ex aceto illata curent, nocet verò visui, vlcerationesque vtique igne factas, statim adhibitum iuuat. Ventrem quidẽ sistit, sed cibariorum appetentiã suscitat. Si aceto quoque lana perfusa super recentia vulnera imponatur, eorum inflãmationem sedat. Huius item exhalatio, & fumus, cum feruet, ad aurium sonitum, & auditus grauitatem, facit: inflammationibus etiam admodum prodest, corporisque pruritus sedat, frigidisque venenatorum morsibus calidum super inspersum prodest, calidis verò frigidũ. Tusses autẽ veteres sedare dicitur, recentes verò augere, & ad phrenitin morbum, capitisque inflammationes cum rosaceo illitum, remedium non minimum agitur, & ad siticulosos, hydropicosque: quoniam eorum sitis de calore & humore proficiscitur.

Ὄρνιθες, Gallinæ. IIII.

De Auibus siue gallinis, & pullis gallinaceis.

GALLINARVM caro facilis concoctionis est, & boni succi

ci: & inprimis earum quæ ouum edere cœperunt: secundo autem loco sunt quo ad bonum succum post attagenas, sed magis quam attagenę nutriunt, & præsertim si præpingues sint. Hæ autē corpus humectant & non vehementer exercitatos, iuuāt, coloremque bonum cōparant, & genitali semini, cerebrique substantiæ adijciunt, in primis harum medulla: cerebrum quippe abundè nutrit & idcirco aiunt, quòd his, qui leuiori discursu sunt, prodest: qui autem gallinaceam carnem esitauerint, non statim oxygala sumant: quoniam obseruatum est colicos morbos inde fieri. Qui verò vocantur pulli gallinacei, facilis concoctionis sunt, & moderatum consistentia sanguinem gignunt, nec valde tenuem, nec valde crassum: prosunt autem ociosis, & ijs qui obstructionibus frequentius corripiuntur: ventrem ciunt, & qui stomacho calidi sunt iuuant.

o elementi Finis.

Πέπων, Pepon. I.

PEpon, frigidus est & humidus secunda distantia, sed minus est frigidus, qui dulcis est. Qui verò maturus est, tenuioris est substantiæ, & abstergentis scindentisq; virtutis particeps, & propterea diureticus est, corpusq; limpidat: id quod magis facit, si quis eius semina siccet, conterátque & cribret, ac smegmate vtatur. Hoc enim plus abstergit, ex quo & calculosis renibus conuenit. Noxium verò humorem in corpore pepon gignit, præsertim cum probè non est concoctus. Oportet etiam vt ante reliquos cibos edatur. Pituitosi quidem vetustum vinum superpotent, sed qui flaua bile tentantur, acetosum bibant, ne bilem augeant. Omnes verò post peponem probi alimenti ac succi cibos comedant: hi enim eius nocumentum auertunt, abiguntq;. Est quidē pepon facilis alterationis: Nam si phlegma in corpore offendat, seu bilem flauam, in eas alteratur statim, ac transit. Dulcis

verò

verò ſupra modum, bilioſis nocet, & pituitoſis valde maturus. Dulcis autem facilius digeri poteſt. Quicunque autem calidum habent ventriculum, & flaua bile perciti ſunt, læduntur, ſi vinum ſuperpotent: cum ſuapte natura pepon facilè diſtribuatur, & vinum vt pepon magis diſtribui poſsit, præparet, acrioremque efficit humorem in eiuſmodi corporibus. Eſt inſuper pepon nauſea idoneum, extenuat quoque craſſos & glutinoſos humores. Conuenit verò & pituioſis, ſi de pepone id ſumant quod in ea ſubſtantia molle eſt & laxum, hoc eſt, id quod ſemini eſt proximum. Bilioſi autem quod ad corticem proximum eſt. hoc etenim non facilè corrumpitur. Qui verò Pepones ſumpſerint, morari non oportet, & non ſtatim altero vti alimento: pepones enim alterarentur. Tradunt quoque non oportere calculoſos panem eſſe confeſtim, ne videlicet eius glutinoſitas, in renes protrudatur, & præſertim ſi panis optimè fermentatus non fuerit,

Iudicant etiam pepones longiores, rotũdis esse meliores, vt qui magis vrinã ciant, & magis abstergant: sunt verò omnes ventrem qui citent. Quibus autem venter magis subducitur, ijs minus nocetur. Proditum etiam est, quòd Veneris stimulos & genitale semen minuãt. Pepon verò qui Saracenicus dicitur, frigidus est & humidus, vtilisq; ad ardentes febres, & ad exquisitas tertianas, & ad ventriculos calidos: frigidis verò suopte temperamento, & stomacho humidis, admodum noxij sunt.

ANNOTATIO.

Συχία πέπονα, Cucumeres maturi dicuntur: quoniam maturi & non crudi esui apti sunt, sicuti cucumeres crudi non maturi, sed crudi gulæ grati sunt.

Πιστάκια, Pistachia. II.

Pistachia, parum nutriũt, calida sunt & sicca secũda distantia, verùm ad iecur roborãdum, & succos in eius vijs infarctos purgandos, vtilia: participãt enim subamaræ subastringentisq; qualitatis & aromaticæ. Stomacho, quẽ admodum

admodum Galenus ait, nullam aut vtilitatem, aut læsionem insignem afferũt. Recentiores verò medici, ea stomacho vtilia censuerunt. Medentur etiam ijs, qui à venenatis morsi sunt, & sanguinẽ tenuem gignunt, ac crassos glutinosósque humores extenuant. Oleum, quod ex pistachijs confectum est, confert pectori, renibus & pulmoni.

Κέγχρος, Milium. III.

MIlium, frigidum prima distantia, siccum verò secunda: male concoquitur & ventrem sistit, parũq; nutrit. Eos iuuat qui refrigeratione & desiccatione ventriculi indigent: sumptum autem cum lacte, vel cum amygdala Thasia, melius concoquitur, & humidius fit.

Πράσον. Porrum. IIII

POrrum, calidum siccumq; est prima distantia, vrinam cit: est verò mali succi, oculorum aciem hebetẽ facit, si frequentius quis eo vescatur. inuehit & turbulenta somnia, & stomacho nocet: semen genitale calfacit, &

capitis dolorem efficit: iecur & renes et vesicam lædit: facit autem ad hæmorrhoidas, bis verò aqua si coquatur, & aceto garoq; ac oleo & cumino condiatur, salubre est ijs, qui frigido sunt stomacho.

Προβατον, Ouis. V.

OVilla caro, superfluitatum plena est maliq; succi: melior est annicula: quæ verò vetustior est, & difficulter concoquitur, magisq; mali succi est: nocet his qui stomacho humido sunt, & pituitosis.

Πέρδιξ, Perdix. VI.

PErdicum caro, bene concoquitur, boniq; succi est, præsertim si non statim post interitum, sed post diē vel alterum comedatur. Sic enim abijcit quod durum est: sistit quidem ventrem, & sanguinem tenuem gignit, & si sanguinem crassum cōtingat, extenuat & præsertim alæ, quæ reliquo volucrū corpore faciliores sunt concoctionis. Prosūt verò ociosis, inexercitatisq;, ac ijs, qui imbecilliores sunt, & inualidi: &

qui

qui tenuioris diętæ eſſe dicuntur, quiq́ humido ſunt ſtomacho. Huius autem medulla, ſi cum vino hauriatur, ictericos ſanat. Iecur verò comitiali morbo laborantibus confert. Fel quoque oculorum ſuffuſionibus initio maximè prodeſt: facit & ad ipſorum hebetudinem. Aiunt etiam ſi ſingulis menſibus in ſalis modo adhibeatur, memoriam facere.

περιστερά, Columba. VII.

PVllorū colūborū caro calida eſt & humida & excrementitia, & pręcipuè domeſticorū, & ſanguinē moderato craſsiorem & calidiorē gignit: atq́ ideo nonnunquam febres facit, & frigiditate dolentes renes iuuat, ſeminique & ſanguini adijcit, caput verò & oculos lædit. Ferunt etiam, quòd ſi nimium vſurpetur, lepram gignit. Sunt verò meliores qui vere & autumno, quàm qui æſtatis & hyemis tempore naſcuntur.

Παγούρια, Cancri. VIII.

PAguri seu cancri, salsum quendam succũ habent, minus tamen quàm crusta intecta, ventrem nihilominus sistunt, cum in aqua salsum succum in coctione dimiserint. Fluuiatiles verò paguri vtiles sunt vlceri, quod in pulmone, sed vesicæ nocent. At doctissimus Constans, qui vocatus est Romanus, ait, quòd si fluuiatiles cãcri in oleo coquantur, oleum inde confici valde salutiferum, quod instillatum auribus, sanat dolores, qui ex calore facti sunt: succurrunt etiã ijs qui male se habẽt ob venenatam potionem, vel venenatorum morsum. Traditum quoque est, quòd si exiccati contritique abscessibus induratis imponãtur, eos emollire: eijciunt insuper sagittarum cuspides è corpore.

Πέπερι, Piper. IX.

PIper, calidum est & siccum tertia distantia: crassos & glutinosos humores incîdit, ventositatesque discutit: humiditates quoque pectoris & pulmonis ac vẽtris dissipat, sed renibus obest: &

& vuluæ post coitum impositum, conceptum impedit, sterilemque simul eo tempore mulierem reddit. Nonnulli tantùm in quarto ordine calefacientiũ ac exiccantium, ipsum posuerunt.

Πήγανον, Ruta. X.

RVta quæ syluestris est, calida est & sicca quarta distantia, quæ verò domestica est, tertia. Incîdit crassos humores & glutinosos, & per vrinam euacuat, & ad inflammationes facit, & appetentiam Veneris compescit, & generose desiccat. Syluestris autem rutæ facultas, feruens est & ignita, exulcerandique vim habet, & in primis vesicam: qua ex re podagrici, qui medicamentum ex syluestri ruta confectum bibunt, male vesicam afficiunt: qui verò in vesica non læduntur, plurimum iuuantur. Sunt tamen aliqui, qui huic medicamento domesticam immiscent potius, quòd minus vesicæ officiat. Facit & ad ventosas hydropes, & ad anasarcas. Iuuat & morsus viperæ, & eos qui papaueris succũ, & aconitum bibe

rint. ſedat & colicos dolores ſi bibatur vel per inferna immittatur. Traditur quoq;, ſi edatur, acutã reddere videndi aciem, & ab id antiqui pictores hanc ſępius edebant. Quidam & rutę ſuccum melle commiſcentes, medicamentũ cõficiunt ad oculorum aciem acuendam. Succurrit verò & dyſuriæ cum olea cocta, ſi eo veſica foueatur. Præſentaneũ etiam remedium eſt difficulter ſpirantibus, ſi cum melle porrigatur. Fit & ſalutifera lethargicis, ſi potetur, vel per inferna immittatur. Eos etiam qui coxendicè laborant ex frigido humore, ſi bibatur, vel cataplaſmatis modo imponatur, ſanat. Podagricis quoq; & genua dolitantibus, ob pituitoſos humores, quàmprimum prodeſt, doloresq; ſedat. Cruſtasq; à carbonibus ſuſcitatas, ſi cataplaſma ex ea fiat, cum melle & vua paſſa ſubacta, confeſtim abducit: Inteſtina roborat. Verùm non ſolùm caliditate, ſed naturali proprietate quadã iſchiadicos iuuat. Obſtructiones iecoris & lienis aperit. Oportet verò ruta abſtinere, qui flaua bile laborant: hos

enim

enim plus æquo calfacit, & tenuem ſanguinem diſsipat, craſſumq́ relinquit, ipſumq́ melancholicũ efficit. Fertur etiam quòd ſi prægnãs mulier huius ſuccum hauſerit, abortietur: & ſi in dies quindecim folia aſſumat, idem faciet. Demum ſi ieiunus quiſque ipſam abſumpſerit, ea die à venenatis non lædetur.

Περιστερεὼν ὀρθός, Verbenaca recta. XI.

VErbenaca recta, facit ad capitis dolores & defluentes capillos, ſi ea illinantur, ſedat & dentium dolores, &, ſi ij loco moueantur quatiantúrue, confirmat. Oris etiam vlceribus medetur. Colico dolore vel calculo laborantes eius herbæ decoctum ſanat. Qui primùm elephantia, & comitiali morbo tentari incipiunt, pota opitulatur. Itidem & à quotidianis febribus & quartanis: adhæc iſchiadicos & podagricos, & vulneribus affectos cataplaſmatis modo impoſita.

Γ elementi Finis.

Ῥοιαὶ, Mala Punica. I.

MAla Punica, frigida ſunt & ſicca. Horum autem quædam dulcia ſunt, quædam acida, quædam miſti ſaporis. Dulcia quidem pectus iuuant ſucciq́ boni ſunt, & nonnihil caloris habent. Acida verò vrinam ciunt, & ad morbos flauæ bilis, & ad ventriculi, & iecoris calorem faciunt. Proſunt & plurimum mala Punica ad ingentes ſtomachi morſus qui fiunt propter malignos humores, eorum ſucco videlicet cum polēta admoto, quemadmodum in cardiacis pręcepit Hippocrates. Acini verò ſucco magis adſtringunt. Dulcis Granati quidem ſuccus & acidi ſimul potus, ventrem cit, & flauam euacuat bilem ſine moleſtia, ventriculúmque roborat. Succus autem acidi cum melle oculis illitus, acutum viſum reddit, præcipuè cum vetuſtior factus fuerit. Grana autem acidi Punici ſimul cum aliquo alimento oblata, vehementem vomitum ſæpe compeſcunt, iecorisq́ inflammationes, ex vinolentia ortas, ſedant. Omnia verò

mala

mala Punica Venereos impetus reprimunt, eorumq́; inprimis, qui temperatura frigidi sunt.

Ῥοδάκινα, Persica. II.

PErsica, quidam in tertio ordine refrigerantium humectantiumq́; po suerunt: alij in primo, alij in secundo, quod exactius factum est. Pituitosum humorem gignunt, & ægrè concoquuntur, & celeriter in ventriculo corrumpũtur: propterea qui crebrius ad satietatem his vtuntur, febre corripiuntur. Lædunt & neruos proprietate quadam. Oportet verò hæc ante cetera cibaria assumere, & super his meracum bibere. Quæ ex his matura sunt, ventrem ciunt, quæ immatura, contra sistunt, eoq́; amplius sicca: foliorum verò succus si bibatur, lumbricos ventris perimit: itidem facit, si super vmbilicũ cum folijs ponatur. Suscitant quoq́; ciborum appetentiam rhodacina: prosunt & inflammato ventriculo, & genitali semini adijciunt. Sanguini tamen serosum quid putredini obnoxium, præ-

parant: sæpiusq́ post vnum vel alterũ mensem ob putredinem febres gignũt non quales fiunt ex ijs quæ Armeniaca dicuntur: illa etenim breuiores, & quæ facilè soluuntur, febres faciunt: hæc verò longiores & quæ difficulter soluantur: illud etiam obseruare oportet, ne super hæc aqua bibatur, vel cibaria acida super ingerantur.

Ῥάφανις, Radicula. III.

RAdicula, tertia distantia calfacit, siccat verò secunda. Quatenus autem ex ijs, quæ dixit Galenus, coniectari licet, Prisci sine pane radiculas edebant, veluti hoc tempore daucion. Ait enim quòd crudam radiculam per vrbes homines comedebant ante cetera cibaria, alui gratia subducendæ. In agris verò etiam cum pane sæpius assumebant: miraturq́ nonnullos post cœnam eas sumere solitos esse, bonæ concoctionis gratia, cum cruditatem agere aptæ maximè sint, alimentum ad superiorem ventris regionem deducentes.

tes. Videntur verò contrarij inter se his verbis cũ tamen non sint: si quis accuratè vẽtriculi diuersos affectus spectet: in quib. enim vẽtriculus facilè subducitur & flatibus caret, isque est in quo cibus minimè supernatat, ijs dandę sunt ante cibum radiculæ. Si verò ventriculus infletur & supernatet cibus, difficilémque aluum esse contingat, his proferendæ sunt post cibum. Sunt verò radices facilis corruptionis, atque ideo grauiter olentes ructus efficiunt. Par est igitur ijs abstinere, qui post earum esum fœtidè eructant, quando hæc & reliqua cibaria secum vnà corrumpunt. Habent autem acrem ac tenuem qualitatem & extenuantem: quibus rebus scindunt, absumúntque pituitam. Inflant etiam os ventriculi: nocẽt & dentibus ac asperę arteriæ, vocémque raucam faciunt: & quadam proprietate articulari morbo laborantibus, dolorem intendunt. Sunt verò diureticæ. Scribit adhæc Diascorides quòd sensus magis exquisitos reddunt. Indi autem aiunt radiculas

ingenium ac industriam homini efficere. Dicitur etiam quòd earum decoctũ vim aperiendi habet: & idcirco sæpe morbo regio affectis medetur, itemq́ iecoris obstructione, & renum & vesicæ laborantibus. Adhæc & plerisq acrem videndi aciem comparauit. Harum quoq succus cum rosaceo calefactus & in aures instillatus, audiendi grauitatem sanat: at si coctę porrigãtur, hęmorrhoidas sistunt. Prosunt & hypocondrijs peculiari quadam proprietate, ante cibum sumptæ: cum melle verò & ad tusses & dyspnœam faciunt. Harum etiam folia lienis vitijs succurrunt: nonnulli quoq cum oxymellite propinant vomendi gratia, multamq́ educunt pituitam. Quare à febre quotidiana & quartana sæpe liberati sunt. Proditum quoq est quòd radicularum succus, scorpiones interimit, si super eos inspergatur: quódq si quis eum hauriat tutus eo die ab eius morsu sit: insuper si quis eodẽ ipso succo radiculæ diligẽter mauus perungat, & perfricet, innoxius venenosos serpentes tractabit.

ῥόδον, Rosa. IIII.

ROsa, frigida est & sicca, ex astringente & amara qualitate composita. Odorata calidis capitib. prodest, & frigidis obest, eaq; distillationi obnoxia facit: sumpta verò febres, quæ ex flaua bile contractæ sunt, sanat. Stomachum roborat & iecur, sed proprietate quadam testes lædit: acres exhalationes reprimit, ne caput impetant.

P. elementi Finis.

Σῦκα, Fici. I.

FIci, prima distantia calefaciunt intẽsa, desiccant verò media prima, nutriuntq; abundè: non quidem compactam & robustam efficiunt carnem, vt panis & caro, sed mollem & laxam, simulq; vento ventriculum complent, nisi probè concoquantur. Minus autẽ quàm ceteri fructus ὀπῶραι appellati mali succi sunt, ventrem ciunt, & facilè permeant, satisq; abstergunt, & perinde si à nephriticis edantur, multas harenulas educũt. Cum autem maturi sunt,

nihil propemodum omnino lædunt, quomodo nec caricæ, quæ multiplicẽ quidem vtilitatem habent. Malum hoc tantùm in illis eſt, quòd ſanguinem nõ valde bonum gignunt, vuele & pediculi gignuntur. Vtiq; poſt hos, cibi, qui extenuent, ingerantur. Galenus, vti ipſe ait, cum frequentius ob fructuum eſum, quos Græci ὀπώρας dicunt, langueret, ab octauo & vigeſimo anno ad ſenectam vſque, ab hiſce abſtinuit, ficiſque tantùm & vuis vtebatur, neq; his immodicé. Ait etiam quòd quicunque amicorum ſuæ paruere admonitioni, vti ab huiuſcemodi fructibus abſtinerent, ſine morbis fuiſſe. Adhæc, fici pectus & pulmonem iuuant: aiunt inſuper contra venena medicamentum ficos eſſe, eos ſingulis diebus ieiunus ſi quis ſumat.

Σπάρτος, Geniſta. II.

GEniſta, qua vites ligant, huius ſemen & flos ſi cum aqua mulſa bibatur obolorum quinq; pondere ſuperne purgat, vt veratrum albũ

&

& citra periculum: semen verò inferne etiam purgat. Eius item virgulæ coxendicibus prosunt.

Στοιχὰς, Stœchas. III.

STœchas aperit, attenuat, abstergit intestina omnia, omnemque animalis habitum roborat.

Σταφυλαί, Vuæ. IIII.

VVæ maturæ, calidæ sunt & humidæ in prima distantia, magisque nutriunt quàm ceteri fructus ὀπώραι à Græcis appellati, minus tamen quàm fici neque mali succi sunt si maturę exactè fuerint: non his robusta tamen nec densa caro gignitur sed laxa & flaccida. Maximum quidem harũ bonum est, ait Galenus, quòd celeriter deorsum concedant, atque ideo si retineãtur, obsunt. Neque enim tunc probè concoquũtur, sed crudum gignunt succũ, qui nec in sanguinem, facilè transmutatur. Acinorum verò natura, arida est, & quodammodo adstringens: idcirco non alterati, omnia pertranseunt intestina.

Quæ autem ſuſpenſæ & penſiles ſunt vuæ, neq; ſiſtunt ventrem neq; proritant: ceteris verò melius concoquuntur. Neq; vuarum parua eſt differentia: aliæ ſiquidem dulces, aliæ auſteræ, aliæ acidæ. Dulces quidem, calidiorem habent ſuccum: Auſteræ verò & acidæ frigidiorem: aluum ſubducunt dulces, & tum inprimis cum fuerint humidæ. Omnium certè vſus tutiſsimus eſt, quoties carnoſæ fuerint, atq; maturę, ſi quis moderatè ijs vtatur. Sunt nonnullæ inter vuas, quæ cum planè exactam in vite maturitatem adeptæ non ſint, ſi ſuſpendantur, reliquum concoctionis & maturitatis acquirunt ac dulces redduntur. Vuæ, quæ albæ ſunt, magis ventrem ciunt, quàm nigræ: omnes verò cibationum appetentiam ſuſcitant, & ventrem. Ex quatuor certè conſtãt partibus, ex membrana, quæ frigida eſt & ſicca, & difficilis concoctionis, & ex ea quæ veluti eidẽ eſt caro, & ex humiditate quę per carnem eſt diſperſa, adhęc & ex acinis: conuenit verò, cum edũtur vuæ, mẽbranas & acinos expuere, quo niam

niam cum difficultate conficiũtur: quæ verò nondum exactè maturæ, frigidæ sunt & siccæ, ventremq́ sistunt, & stomacho bonæ: sed & caliditatem flauæ bilis sedãt, minusq́ nutriunt, harumq́ succus inueteratus, & cum rhodostagmate post coctionem haustus, succurrit his qui cibaria in ventriculo non retinent & nauseantibus. Par verò est, nõ vuas sed & reliquos fructus, ὀπώρα, vocatos, ac præsertim humidos, ante reliqua cibaria sumere.

Σταφίδες, Vuæ passæ. V.

VVæ passæ, ceteris vuis calidiores sunt: Meliores autem sunt pingues, magis queq́ corticẽ tenuiorem habent, magisq́ dulces. Hæ etenim magis quàm reliquæ vuæ nutriũt. Participes sunt facultatis concoquentis simul & adstringentis ac discutientis, cum mediocritate quadam, eandémque fermè proportionem habẽt ad ceteras vuas, quàm recentes caricæ ad ficos. Et quæ quidem dulciores sunt, calidiores quoq́, quæq́ magis austeræ,

frigidiores, quæ & ſtomachum roborant, ventremq́ ſiſtunt. Mediam verò quodammodo conſiſtentiam dulces faciunt: nam ſtomachum neq; manifeſtè exoluunt, neq; ventrem ſubducunt: vim etiam detergendi habent. Sed minus quàm caricæ, vim ſubducendi & detergendi indicant, & meliores quàm caricæ ſtomacho ſunt: pectus & pulmonem iuuant, iecur & lienem corroborant, ſi cum acinis edantur. Inteſtinis opem ferunt: ſatius autem ſi acini exſpuantur, propter id quod in eis eſt terrenum, & durum. Vim verò addunt medicamentis purgantibus peculiari quadam proprietate. Illud etiam eſt à quodã medico proditum quòd ſi quis velit pituitam in ſuo corpore minuere, & ſanguinem augere, comedat ieiunus per ſex dies drachmas ſeptem pinguis vuæ paſſæ. Aegyptij præterea vinum conficiunt ex paſſis & melle, quod vinum Solis nuncupant, quod guſtu valde ſuaue eſt.

Σάκχαρον

Σάκχαρον, Saccharon. VI.

SAccharon, calidum est & humidũ prima distantia, abstergit, vrinámque mouet veluti mel, nisi quòd sitim vt mel non facit, nec stomachum mordicat: ventrem cit, iuuat pectus, renes & vesicam. Medici verò, qui censent frigidum esse, hallucinantur. Vidi enim ego in calidis vẽtriculis ipsum bilem effectum esse. Est autem saccharon quod vetustum, quàm recens melius: nam tenuium partium magis fit, & calidius, nisi quòd capitis dolorem facit: in aqua verò resolutum, aquæ frigiditatẽ suscipit, & refrigerat: suffitum autem odoratumq́, capitis fluxiones iuuat.

Σέλινον, Apium. VII.

APium, calidum est secunda distantia intensa, siccum verò in medio tertię. Lotium cit, aperit, non inflat. Quinimo vẽtos discutit mensesq́ educit, sed difficulter concoquitur atq; ideo oportet inter media cibaria sumi: nã aliquatenus ventrẽ sistit, & quidẽ peculiari qualitate comitiales lędit. quare hi ob hoc omnino abstineãt, multoties enim nonnullos, cũ antea sani essent ad

huiuſcemodi tamen morbum procliues, eius vſus comitiales effecit: teſtes etiam lædit. Semen autem quàm folia melius eſt, & efficacius, & eo radix eius. Facit inſuper & ad ſingultus, qui de craſſis humoribus & ſuperfluitatibus proficiſcuntur. Renes ad hæc & veſicã abſtergit venarumq́; & arteriarum obſtructiones aperit. Semen ſi præſumatur, ebrietatem auertit, & apium ad bonum corporis odorem confert: multiq́; crebriore huius vſu, malũ corporis odorem abigerunt. Mulieres autem ad rem Veneream promptiores facit. Si verò in huius decocto calculoſi decidant, & infundantur calculi, ſicuti dicunt, decidunt, eijciunturq́;. Lotij etiam difficultatem ſanat & renes curat. Lactantes ab huius vſu abſtineant, quoniam lac ipſum imminuit. Succus verò huius ſumptus, ad quotidianarum febrium rigores facit. Agreſte verò, medicamenti vim habet contra venena.

Σεὕτλον

Σεῦτλον, Beta. VIII.

BEta, calida est & sicca in prima distantia, succus autem eius modicè abstergit, ventremq; ad excernendum proritat: sed stomachum quandoque mordicat: præsertim eorum qui valde eum sensilem habent: quare hoc edulium stomacho idoneum non est, presertim si in largiore sit vsu: exiguum est eius nutrimentum, sicuti ceterorum olerum. Commoda est autem ad iecoris obstructiones, si cum aceto sumatur. Pari ratione, & lienosis bonũ est medicamentum. Constat verò beta ex contrariis facultatibus, eius etenim succus calidus est, & ventris subductiuus, & siticulosus: corpus crassum est, flatuosũ & concoctu difficile, & frigidum: & ventrem sistit. Proinde bis coctæ, & aqua, in qua coquitur, permutata ventrem sistit: quoniam nitrosam qualitatem abiicit.

Σευτλόῤιζον, Betæ radix. IX.

BEtę radix, pituitam gignit, & crassarum est partium, difficulterq; concoquitur, & flatuosa est, ventrẽ prori

tat: hanc si quis comburat & melle subigat, eoque caput illinat, eius qui caluescere incipiat, relictos continet capillos.

Σηπία, Sepia. X.

SEpia, difficilis est concoctionis parumque in se continet salsi succi: quæ si bene concoquatur, satis nutrimenti corpori affert, gignit tamen crudum succum: eam ob causam oportet ipsam cum condimentis acrioribus admouere, vinumque post vetus & tenue potare. Traditum est, si quis lucernæ papyrum in sepiæ atramento, & æris ærugine intinxerit, homines circumstantes videri partim æreos, partim nigros, propter mistarum rerum inspersionem.

Συάκιον, Porculus. XI.

POrculus, non est mali succi, atque in primis cum concoquitur: nutrit enim quãtum satis: qui suopte temperamento calidi, sunt eo iuuantur: huius caro persimilis est gallinarum carni: neque enim durior est neque mollior

ac

ac laxior, ſed mediocritatem quandam habet, ſuauitatemq́ue, & propterea vim ac robur corpori comparat, ſanguinemq́ue temperato proximum gignit.

ANNOTATIO.

Huius porculi naturam & effigiem nondum exactè cognoui, quanuis cum Græcis piſcatoribus verſatus ſim, & ferè omnia recentiorum volumina legerim.

Σήσαμον, Siſama. XII.

SIſama, calida ſunt principio primę diſtantiæ, humida verò eius parte vltima & propter oleoſam ſuſtantiam, quæ in eis eſt, edentes replent, ſatiantq́ue: ſtomachum confeſtim ſubuertunt, ſeriusq́ue concoquuntur, pinguiusque corpori alimentum exhibent, ſitimq́ue faciunt, & ſi quid eorum inter dentes remãſerit, malum oris odorem efficiunt, mulierum menſes ciunt, inteſtina lędunt, ſi ſine menſura ſumantur, in iecore & liene obſtructiones faciunt.

Σκόροδα, Allia. XIII.

ALlium, in medio quartæ distantię calidum & siccum est: commodum verò his maximè est qui crassum & viscosum vel crudũ succum coegerunt: nam eum amolitur, & incîdit. Habet verò quippiam mali succi, quod decoctum aqua, abijcit, sæpeq́ꝫ temperaturas frigidas, sanas conseruat: at verò calida temperatura præditos, lædit, & præsertim eorum oculos & caput, & pulmonem & renes. Peculiari verò quadam proprietate sitim, quæ de salso humore crescit, sedat, tineasq́ꝫ eijcit, & lũbricos, ventos discutit: sanam oculorũ aciem & si lædit, nihilominus humiditate hebetatam sanat. Semen genitale in corporibus calidis desiccat, in frigidis verò & humidis calefacit, ventremque mouet. Est quoqꝫ antipharmacum & remedium contra venena, & venenatorum morsus: veluti fermè theriaca, vnde & theriacam agrestium hominũ & rusticorum, vocat ipsum Galenus. Fugiunt & ipsum serpentes, quemadmodum & rutam. Ea propter per se coqui

nas

nas suas olim allijs replebant. Fertur autem quòd si duo venenum sumpserint minus periclitaturum, qui allium comederit, quàm qui non comederit. Hoc idem fieri accidit, si duo à feris venenũ eiaculantibus, morsi fuerint. Vnde manifestum est ex his similitudinem quandam caloris in allio esse, ei qui nobis inest naturaliter, & ideo eum suscitat, solidasq; particulas roborat: adeò vt quod eas lædat extinguat & pellat. Verùm non solùm ventos discutit, sed & ne fiant, prohibet: & ventosas colicas dispositiones, & diutinos coxendicum dolores, qui à pituita proueniũt, iuuat, nutrimentum & sanguinem attenuat, faciemq; rubificat, ac arteriam asperam purgat. Si autem assetur, corrosisq; dentibus admoueatur, vel propter humiditatem dolentibus, prodest. At si cum melle frangatur, capitisq; vlceribus humidis adhibeatur, sanat, & ad articulorum dolores ex pituita, & tusses, & ad alphos, & lepras proficit. Non solùm verò sumptum ad venenatorum morsus facit, vt prædiximus, sed etiam tritũ

& superpositum. Ceterùm, vt dicitur, visui haud expedit, pulmonisq; vlceribus vtile est, nec non vrinæ stillicidio. Verumtamen voci & hęmorrhoidibus tenesmisq; ac strumis & febri hecticæ aduersatur: prægnantes quoq; & lactātes lædit, mulierumq; menses educit.

Σίνηπι, Sinapi. XIIII.

Sinapi, calidum est & siccum media parte quartę distantię. Vim habet dissoluendi discutiēdiq; humiditates, quæ in capite & stomacho existūt. Confert etiam morbis lienis, qui ab humiditate & flatu facti sunt: itē quartanis qui ex adusta pituita contracti sunt: ad hæc & podagris pituitosis: officit verò visui & capiti calido, item calido iecori: concoctioni confert, distributioniq; crassiorum cibariorum: liquefacit etiam, quæ in ventriculo sunt, humiditates, & si ex eo cataplasma fiat, lepras in melius mutat. Linguas etiam ex humiditate grauatas exiccat: &, si cum melle sumatur, tusses iuuat. Cum caricis verò cataplasmatis modo imposi-

tum

tū, iſchiadicos ſanat. Eſt & lienoſis vtile: trahit enim quæ intus ſunt ad corporis ſuperficiem. Suffitum verò, ſerpentes fugat.

Σ elementi Finis.

Τυρος, id eſt Caſeus.

CAſei omnes, mali, nam difficulter concoquuntur, & acidum ructum faciunt, ventriculumq́ flatibus replent, maleq́ permeant. Sunt & pituitoſi & ventriculum vehementer calefaciunt. Suſcipiunt enim à coagulo acredinem: inueteratus verò caſeus, acrior & calidior feruidiórque fit, concoctúque difficilior, ſuccíque peioris, & in renibus calculos gignit, éſtque plurimum noxius. Oſtenſum enim eſt, calculos generari, vbi ſuccorum craſsities cum caliditate coniuncta fuerit. Quare hic caſeus fugiatur cum nihil omnino boni habeat, quod ad concoctionem faciat, nec ad diſtributionem, nec ad miſtionem, vel ventris ſubductionem, nec ad bonum

succum. Minus vtique malus est, qui vetus nõ est, nec acris: melior verò recẽs: medius nãque est inter veterem caseum, & lac ipsum, atque ideo & melius concoquitur quàm vetus, & melioris est succi & inprimis si mollis est ac laxus, nec vllam qualitatem habens vehementem, sed dulcem supra alias parum eminentem, salisque modici est. Conuenit verò vt cum melle apponatur quoniam ita citò distribuitur, præsertim ab his qui frigida temperatura sunt præditi. Caseus autem vetustissimus, qui omnem dulcedinem amisit, ac propter humoris defectum, qui ipsius partes continebat, admodum friabilis factus est, pessimus est: qui verò spongiosus & rarus est & suauis, melior ceteris est: & præsertim si recentior fuerit, quales sunt qui ex Paphlagonia afferuntur. Caseus nim recens, ventrem mouet: vetustus autem, sistit, præsertim si postquàm aqua decoctus fuerit, assetur.

Ταὼς.

Ταώς, Pauo. III.

PAuonum caro, fibrosa, & excremẽtitia, & difficilis concoctionis & mali succi est. Ferunt pauonis ius quadam peculiari proprietate, pleureticos sanare: præsertim si pingue sit. Pauonis adeps cum rutæ succo & melle, affectus colicos ex humore frigido factos optimè iuuat: eius autem ossa adusta, & in aceto trita & illita, ad alphos & lepras confert.

Τάρχον, Tarchon. III.

TArchon, calidum & siccum est secunda distantia, difficile concoctu, propterea quòd eius corpus terrestrem habet naturam, quam rem quidam intuentes, eum frigidum dixere. Est autem flatuosum nec bono succo præditum: ideoq; eius tantùm folia exhibenda sunt cum mentha vel apio. Facit verò ructus, & supernatat in ore ventriculi. Est & antipharmacum ad venenatorum morsus desumptus: commouet tamen capitis dolorem, & facit torporẽ in sensu gustus: atq; ideo me-

dici præmonent præcipiuntq;, vt hoc porrigatur ante cathartici medicamenti haustum, ne modum potionis fastidium sentiatur.

ANNOTATIO.

An Tharcon, pyrethrum vel dragon sit, nondum exactè noui.

Τετράγγουρα, Tetrangura IIII.

QVę verè tetrangura dicuntur, frigida & humida sunt secunda distantia intensa. Quidam hęc in tertia posuerunt: pituitam viscosam in ventriculo gignunt, quæ cruda per venas distribuitur: propterea his qui crebrius tetranguris vtuntur temporis spatio in venis & alijs corporis concauitatibus humores congregantur: qui diutinas & longas febres creant. Horum verò semen, lotium cit, sed minus quàm peponum semen: tetrangura nãque quàm celerrimè in ventriculo corrumpuntur: verùm in his meliora sunt, quæ non magnum semen habent. Calidos autem & aridos stomachos iuuant

& si in

& si in ardenti febre, cũ aceto porrigantur, valde prosunt. Propriũ verò horũ est nauseas calore vẽtriculi suscitatas sedare. Horũ quidem interiora absumere & esse oportet: nam quæ foris sunt, mali succi sunt & male concoquuntur & ferè venenata. Habent & alias proprietates, quòd deficientes animo caloris excessu restituunt. Si verò pituitæ in ventriculo existenti occurrant, nauseas faciunt, & colicas dispositiones, & hypochondriacos affectus.

ANNOTATIO.

Simon non de crudis cucumeribus, sed de anguriјs loquitur, vt in α elemento patet: in quo de crudis cucumeribus egit.

T elementi Finis.

Ὕδρα, Tubera. I.

TVbera, frigida sunt secunda distãtia. Humorem crudum gignunt, maliq́ sũt succi: permulti verò horũ nimio vsu in colicas dispositiones &

epilepsiam, & apoplexiam inciderunt: oportet ergo anteq̃ coquantur accuratè diligenterq́; curare, aquaq́; per aliquot horas madefacere, mox sale, origano, rutaq́; in aqua coquere, cocta condire oleo, satureia, pipere, & garo. Horum frequẽtior & nimius vsus, colicos inducit morbos, & concoctionis defectum: sicca autem si edantur, nocentiora sunt difficiliorisq́; concoctionis.

Υσκα, Hysca. II.

PIscis, qui cõmuni lingna Hysca vocatur, pituitosum gignit humorem maliq́; succi est: ab omnibus fermè libenter assumitur, tanquam carnem habens nostræ naturæ consentaneã. Existimarim ideo quoq; nomẽ sortitũ esse ἀπὸ τοῦ ὗς, hoc est à porco: quòd videlicet corpori nostro eiusmodi nutrimentum afferat inter pisces, cuiusmodi inter terrestria caro porcina, illi quidem non vndequaq; simile, sed proprietate quadam respondens. Oportet autem ipsum condire calidis condimentis, vinumq́; superbibere, quod tenuissimũ sit, & vetustissimum.

ANNO.

ANNOTATIO.

Quid sit hic piſcis haud diuinare potui quanuis antiquos & recentiores legerim.

Υδρόσατον, Hydroſatum. III.

HYdroſatum, frigidum eſt, & ventriculum roborat, ob eam quam habet ex roſa adſtringendi vim: confert qui temperamento ſunt calido & ſitim ſedat: & qui in febre pro vino vtuntur, maximam ſentiunt vtilitatem.

ANNOTATIO.

Huius compoſitionem apud Nicolaum & Paulum Aeginetam legere poteris.

Υδωρ, Aqua. IIII.

AQuarum ſpecies vniuerſales, ſunt quinque, pluuialis, fontana, putealis, fluuiatilis, lacuſtris, quarum tenuiſsima eſt pluuialis, quę facillimè mutatur. Febri verò & cholerę & morbo regio affectis, minimè conuenit: facilè nanque excernitur & in bilem conuertitur. Si verò per tempus aſſeruata ſit, tardioris eſt trãſitus & difficilius permeat & diſtillationes gignit, præſertim ſi frigida potetur. Fontanæ verò quæcunque

à Sole auersæ, è saxis erumpentes ad septentrionem deriuant: tardè permeant, tardeq́ calefiunt & refrigerantur. Quarum autem fontes ab æstiuo ortu & occasu hyberno meridiē versus currunt, probę sunt. Putealis quidem aqua frigida est, & vix distribuitur, & terrestris est, propterea his qui æstuoso sunt stomacho, & ventre prodest, magis q̃ fontana. Fluuiales verò, & lacustres cũctæ malæ sunt: præter Nili aquam, quæ suauis est & optima pota, moderateq́ in ventriculo moratur, nec siticulosa est, nec, si perfrigida potetur, molestat, & concoctioni distributioniq́ opitulatur. Ceterorum verò fluuiorum aqua difficulter conficitur, siticulosaq́ est, præsertim si mala loca pererret. Meliores autem sunt fluuij, qui à fontibus perennibus fluunt, quiq́ alijs fluuijs non permiscentur. Lacustris verò aqua ob quietem & immobilitatem ferè mortua est: ideo si alia aqua non deerit, infirmis nunquam exhibenda est. Aquæ verò quæ adstringendi vim habent, vel salsuginosam, vel eiusmodi aliam

quali

qualitatem, vel tetri odoris ſunt, vel quæ noxia gignunt animalia, vel in metallis proueniunt, vel thermis propinquę ſunt, malæ omnes & reprobandæ: in vniuerſum verò, omnis aqua tardi tranſitus, difficilis concoctu, inflans, diſtillationis creatrix, & præſertim frigida: calidis temperaturis, & ardentibus febribus vtilis admodum eſt, quæ autem leuior eſt, non pondere cognoſcitur, ſed quæ citius calefit, & refrigeratur, & quæ pura eſt & limpida, & quæ in hac re nullam contrariam qualitatem oſtendit. At quæ ex niue & glacie colliquantur, peſsimæ ſunt: mutationes etiam aquarum & præſertim fluuiorum lædunt, malis autem temperaturis calidis nihil ęquè vtile eſt, quàm aqua. Quæ verò non limpida eſt aqua, coquatur & frigida bibatur.

Y elementi Finis.

φοίνικες, Palmulæ. I.

PAlmulæ, calidæ ſunt ſecunda diſtā tia, humidæ autem prima, & difficilis concoctionis ſunt, capitisq́ dolorem afferunt, ſi plus iuſto edantur, quędam etiam mordicationem ori vẽtriculi faciũt, magisq́ capitis dolorem. Qui verò ex ipſis ſuccus in corpus diſtribuitur, craſſus eſt & nonnihil habet glutinoſi, quando ſcilicet palmula pinguis eſt: cum verò quod craſſum eſt & glutinoſum, cum dulci commiſtum eſt confeſtim ab eodem iecur obſtruitur. Quòd ſi inflammatione & duritie affectum fuerit: quàmplurimum ab harũ eſu læditur. Poſt iecur verò lien etiam obſtruitur læditurq́: multóque magis nocent palmulæ recentes ſeu virides omnibus iam dictis: adhæc inflatione ventriculum complent, crudum quoq́ humorem, & rigorem difficulter incalentem gignunt. Palmulæ autem omnes gingiuis dentibusq́ noxiæ. Sed enim reliquis meliores ſunt, quæ cum aliqua vi adſtringendi, aliqua etiam duri-

tie

tie constant, vnà cum modica dulcedine, & non valde mellea. Quæ verò in frigidis regionibus nascuntur, pessimę sunt: quoniam non maturescunt, & noxas cum rigore febrili inferunt, morbósque & quàmplurimas obstructiones: meliores autem quàm rubrę, giluę sunt: quę verò austerę sunt, calidę sunt prima distantia, siccę autem secunda: neq; enim paruum inter palmulas est discrimen: nam aliquę siccę sunt & adstringentes, vt Aegyptię, quędam molles & humidę ac dulces, vt quę in Bactris nascuntur, mediæ verò inter has sunt reliquę: qui ex omnibus sanguis gignitur turbulẽtus est. Scribit Rufus, quòd assiduus harum vsus vesicam explet, & cũ nucleis pineis assumptę, fauces leniunt bonumq; corporis habitum conferunt presertim si frigidum est temperamentum: oportet autẽ ab his abstinere qui facilè obstructionibus capiuntur, & anginis & lippitudinibus, & dentium doloribus.

φάβατον ἤτοι κύαμος, ſcilicet
Faba. II.

FAbæ, ſiccæ quidem, aridæ & frigidæ ſunt in prima diſtantia: virides verò ac recentes frigidæ ſunt & humidæ, carnémque gignunt non aſtrictam, neque denſam, ſed mollem & laxam. Flatuoſæ ſunt & ſenſum alicuius tenſionis velut à ſpiritu flatulento in vniuerſo corpore ijs qui animum attendunt præbent & præſertim cum quis non aſſuetus his veſcitur: decoctæ verò, poſtquàm de cortice extractæ fuerint, non parum de inflatione deponunt & aliquatenus abſtergunt. Harum autem farina, ſordes corporis abſtergit, atque ideo non multum in ventriculo morantur, vti faciunt ceteri ſucci craſsi glutinoſique. Recentes quidem fabæ, ſi edantur, communem reliquorum fructuum naturã obtinent, quos nõdum exactè maturos aſſumimus: humidius enim alimentum corpori præbent non inteſtinis modò ſed in toto etiam habitu: ſanguinem

vtiq; non malum gignunt, vt Galenus ait, neq; obstruunt. Cumq; cetera legumina partes superiores uentriculi magis inflāt fabę inferiores magis. Capitis grauitatē, & lassitudinis sensum in corpore faciūt. Decoctum fabarum, si hauriatur, pectus lenit, sed cum aceto sumptum ventrem sistit. Recentiores medici malum succum habere fabas arbitrati sunt, hac coniectura ducti, quòd bestiolas quasdam gignant, quæ omnino ex putredine & stercore, ac sordidis quibusdā humiditatibus nascantur. Qui autem huiuscemodi opinionē defendēdam suscepere, hac etiam ratione illam corroborant, quòd non solùm in cibo sumptę fabę ratiotinationē perturbēt, sed & eorū qui diutius in locis, vbi plurimæ nascūtur, versantur, mentē hebetē obtusamq; reddāt, ea videlicet de causa, quoniā mali vapores, & ferè pestilētes ex his in ambientem aerē distribuuntur, qui continuè inspiratus, cerebri temperaturā subuertit, qua subuersa, rationales quoq; facultates hebetes fiunt. Aiunt etiam ob earum malum,

ſuccum inſomnia turbulenta, & non vera facere: atq; ob has cauſas Pythagoreos à fabis abſtinere, tametſi multi diuerſas cauſas afferunt, cur ab his abſtinerent: de quibus hoc loco minimè diſſerendum eſt. Ferunt etiam harum decoctũ, pectus lenire, calculosq; in renibus & veſica, ne gignantur prohibere. Item proprietate quadam fluxiones à capite in pectus ne defluant auertere, quę tuſſes vehementes ſuſcitarent. Galenus vtiq; has ait, tanquam non mali ſucci ſint, nec obſtruant, ſanitatem conſeruare. Sunt pręterea qui ſcribunt, ſi fabę coquantur, pedibusq; imponantur horum dolores abundè ſedare.

φακὴ, Lens. III.

Lens, frigida eſt prima diſtãtia, ſicca verò ſecunda, craſſum autem ſuccum habet, vimq; & qualitatẽ auſteram. Si quis ergo in aqua coquat, & aquam cum oleo, & ſireo, & ſale miſceat, potionem, quę ventrem ſubducat, faciet. Si verò his coquatur, ventriculum & ipſius fluxiones ſiccat. Robur autem

autem ſtomacho inducit & inteſtinis, & vniuerſo ventri, & ideo vtilis cibus eſt cœliacis, & dyſentericis: quæ verò ſine cortice eſt, robur adſtringendi abijcit, ſed magis nutrit, quàm cortice intecta tardeq; permeat, & craſsi ſucci eſt, non tamen adeò ſiccat, vt ante dixi: qui verò hac crebro veſcuntur, elephantē morbum, quem vocant, contrahunt, & cancros & ſcirrhos, & neruorum dolores, & (vt ſummatim dicā) melancholicos affectus & morbos. Aptus enim eſt craſſus & ſiccus ſanguis, melancholicus fieri ſuccus. Quibus igitur aquoſa quædam καχεξία in carnibus adeſt: his duntaxat vtilis eſt cibus, vt aridis & ſqualentibus maximè noxius eſt. Eodē pacto ſanam oculorum aciem, nimio plus ſiccando, hebetat: eam verò, quæ contrario modo ſe habet, ſanat. Neque etiam vtilis eſt ad purgationes mēſtruas, quoniam craſſum ac difficulter fluētem ſanguinē gignit. Adhæc Veneris appetentiam reſcindit, quia ſemen genitale extinguit: atq; ideo caſtè viuere volentibus maximè conuenit: facit &

mala & difficilia insomnia, propter melancholicos, qui ex ea distribuuntur, humores. Si verò cum mentha coquatur, plurimum inflationis abijcit: nonnulli & betam huius rei gratia inijciunt, eo quo decoquuntur tempore. Lens verò probè decocta & trita, si super vulnera, quæ iaculo vel sagitta facta sunt, imponatur, sanguinis fluxũ rescindit. Paruæ verò & minoris lenticulæ decoctum si sumatur, difficultatem partus soluit, vt etiam si in auribus instilletur, earum purulentiam iuuat.

Φασίολοι, Phaseli. IIII.

PHaseli, calidi sunt & humidi prima distantia, qui verò inter eos magis rubri sunt, calidiores. Horum autem humiditas inde deprehenditur, quòd facilè putrescant: succum autem crassum procreant & pituitosum, medijq; sunt (vt scribit Galenus) inter concoctu facilia, & difficilia, tardè permeantia, & celeriter flatus expertia & flatulenta, parum & multum nutrientia. Si ante cetera cibaria edantur cum syreo

reo aluum ciunt. Cum synapi si sumantur, multum noxæ deponunt. Verum enimuerò qui albi sunt phaseli, crassiores sunt, & difficilius concoquuntur, magisq́ humidi sunt quàm rubri, & peculiari quadam proprietate turbulenta insomnia faciunt: sed ad bonam corporis habitudinem conferunt, vrinámque ciunt. Horum quoque decoctum menses proritat.

Φασιανοὶ, Phasiani. V.

PHasiani, facilè concoquuntur, boníque succi sunt, & bonum sanguinē gignunt, &, vt semel dicam, quoad concoctionem & nutrimētum, horum caro similis est gallinę. Nutrire enim, vt illæ ferè similiter possunt.

Φάγρος, Pagrus. VI.

PAgrus, difficulter concoquitur, pituitamq́ gignit: qui autem inter hos natu maiores sunt, ad conficiēdum difficiliores sunt: qua ex re, satius est eos assumere, qui ætate & magnitudine minores sunt, quādo hi quàm maiores concoctu faciliores.

Φιλομήλη, Palamis. VII.

PAlamis inter pisces duræ carnis, & difficilis concoctionis, difficilisq; confectionis enumeratur. Carnem enim excrementitiam habet: quæ si cõcoquatur, satis superq; nutrit. Hospitalitatis proprietatem hunc piscem habere, scribit Proclus: qui Chaldęorum ænigmaticam & obscuram philosophiam est interpretatus: quod an verum sit, parum mihi compertum, ideoq; prętermittitur.

Φουκᾶς, Zithos. VIII.

QVi phucas dicitur, simplex quidem præparatus, frigidus est, compositus, siccus est, & calidus, ac quidem Antiqui omnes ferè existimabant, mali esse succi, & neruis noxium, capitisq; dolorem efficere, & aduersus sacrum morbum vtilem esse, ex vinoq; conceptam crapulã ac sanguinis acrimoniam, sedare. Sed enim satius est, huius vsu abstinere, quòd facilè corrumpitur qui ex eo fit succus, & neruis nocumentum affert:

fertur

fertur etiam quòd ebur in eo ad tempus immersum, maceratur, mollescitq́ue vt cera. Recentiorum verò quidam priscorum rationes redarguunt, aiuntq́ue hunc in multis esse vtilem, incolumitatem sanitatemq́ue efficere: & re vera quidem prodest his qui calidiore sunt temperamento & in primis ventriculo: immodicè verò calidos, & ob sitim ardore correptos adiuuat, magis quàm quãdo simplex fuerit. Sedat enim sitim, & appetentiam suscitat, & ventrem cit, est & quando lotium: ijs autem qui stomacho humido sunt, & qui frigidiores temperaturas habent, valde nocet.

Φ elementi Finis.

χοῖρος, Porcus. I.

POrcina caro, boni succi est, & difficilis concoctionis: cum porcus anniculus est propter similitudinem, quã cum humano corpore habet. Quidam enim famis necessitate carnes humanas gustauere, quas suillæ similes gustu esse prodiderunt. Alit verò magis

omnibus aliјs cibariјs: quærunt autem nonnulli, quonam pacto suilla magis alat, & pre aliјs temperata sit, cum hoc semper animal & stercore & cœno vo lutetur, & nutriatur: quam dubitationem quidam soluentes, aiunt, quòd nisi valde temperatum foret suis corpus, nunquam malum nutrimentum in bonam carnem conuerteret: quemadmodum enim in hominibus, qui corpore bene temperato sunt, & sano, rebusmali succi, & alimentis non multum læduntur, & si fortasse temporis progressu, & ipsi lædantur, quòd natura, quæ praui succi sunt, alimenta in bonum succum conuertat, sic & in brutis animalibus accidit. Qui ergo humidi sunt ventriculi, suillam non bene concoquunt, sed obstructiones faciunt, excrementitiámque humiditatem glutinosúmque succum gignunt. At si probè concoquantur, bonum, & boni succi alimentum facit: præsertim si porcus caricis alatur. Apprime enim suauis & boni succi is est, quemadmodum dicunt. Huius verò pulmo si cataplasmatis mo

do

do super vlcera è calceamentis ex attritu confecta imponatur mirificè prodest. Eiusdem quoque iecur cum vino desumptum, venenatorum morsibus medetur. Huius etiam talus combustus, discutit, quæ in ventriculo fiunt, ventositates, soluit & capitis dolores. Sed & eius pedes vtiles sunt, boniq; succi, bene etenim concoquuntur: quapropter ex morbo conualescētibus, idonei sunt. Feletiãnũ suis arefactum sanguinis fluxionibus medetur. Adeps verò cum aqua & cumino subacta, podagricis opitulatur. Est etiam proditũ os eius quartana affectis appensum, eos melius habere. Porculi verò nuper nati, qui lactētes pulli vulgo dicũtur, humidi sunt, & excrementitij, nec adeò boni succi: qua ex re haud bonum est, eis vti, quemadmodum nec vetustis suibus, quippe quibus, vt dixi, malus insit succus. Aprorum verò caro melior est quàm suum domesticorum, quòd adeò excrementitia non sit, nec succum glutinosũ gignat: horũ veròpulli scillicet maximè cũ difficultate cōcoquuntur, atque

ideo ab his abstinendum.

Χῆνες, Anseres. II

ANserum caro, excrementitia est, difficilisque concoctionis, domesticarumque cunctarum auium crassioris substantiæ, & calidioris & humidioris est. Qua de re eam Antiqui eodem ordine posuerunt, quo struthiocamelorum carnes, sed eorum alæ diuersæ sunt, à reliquo corpore. Horum quidem adeps dolitantibus auribus instillatus, dolorem lenit, & simul labris scissis prodest: testes anserum si comedantur, dicũtur multum ad sobolem creandam facere: lingua verò quadam eius peculiari proprietate, ad vrinæ stillicidium facit.

Χρυσολάχανον, Atriplex. III.

ATriplex, frigidus est prima distantia, humidus verò secunda. Ventrem quidem prouocat, ictericisque ex iecoris obstructione prodest: & calida temperatura præditis, flauaque bile redundãtibus admodum vtilis est cum

cum malua verò inflammationibus emplastri modo impositus, has sedat.

Χιών, Nix. IIII.

NIx quidem eos qui ætate processere, statim vt assumpta est, lædit, iuuenes verò non sic statim, sed procedente tempore, eo videlicet cum iam excesserint vigentem ætatem, maximam indicant pernitiem damnumq; illis enim haud cum ratione fit concoctio, articularesq; morbos, & neruorũ dolores, ita vt nullum amplius facit, & intestinorum nocumentum, frigidosq; morbos parit, atq; his in primis, quibus nõ satis calida est temperatura: Tãgit autem magis niuis nocumentum eas particulas, quæ suapte natura imbecilliores sunt. Minor verò est niuis pernicies, si post ipsam calida aqua sumatur. Sunt verò qui dubitant, quonam modo sitim ipsa faciat, cum frigida sit: quibus respondemus, quod propter nimiam eius frigiditatem dẽsos facit, qui intus sunt meatus immanifesti, atque ideo vapores prohibet, vt resoluantur

discutiantúrue, clausiq́ue æstuant, & incalescunt, ac sitim faciunt. Permulti igitur in diutinos morbos incidunt, ob ipsius frequentiorem vsum, in malos etiam coporis habitus, & morbos comitiales, aliasq́ue ægritudines, non modò verò ipsa nix efficit, verùm ea etiam glacies deterior est, eo quòd terrestrior.

X elementi Finis.

Ψωμίον, Panis. I.

ALimentum, quod ex pane fit, qua dupliciter differt: primò quantum ad eius materiam, deinde ab ipsius confectione, tum ab igne quo coquitur, demum ab eius vsu. Melior verò panis is est, qui ex desiore fit tritico, quòd solidam habet substantiam, ita vt vix dentibus confringi queat, & post confractionem rarum & laxum apparet. Non oportet verò tritici, contentum esse colore, sed & diuidere & infringere. Panes ergo sordidi & cibarij vocati, parui nutrimenti sunt, citoq́ue subeunt propter eam quam habent furfures ab-

stergendi

ſtergendi vim, irritatis videlicet ad ex-
cretionẽ inteſtinis. Qui autem exactè
puri ſunt, tardi ſunt tranſitus. At in-
ter puriſsimos & ſordiſsimos non par-
ua eſt latitudo, in eos ſcilicet, quod ma-
gis & minus eſt: quanto igitur purior
erit panis, tanto vtiliorem melioremq́;
gignit ſanguinem, & magis etiam nu-
trit: ac inter puros quidem primus eſt,
ſiligineus, tum ſimilagineus, poſtremò
verò eſt ſordidus: ceterùm ad conco-
quendum panis is optimus eſt, qui pro
bè fermentatus eſt, & ſubactus, & qui
in clibano moderato igne fuerit aſſa-
tus: nam ignis ardentior primò ſtatim
occurſu ſuperficiem externam in teſtæ
modum indurat, acciditq́; duplici no-
mine prauum panem fieri, vt pote, qui
partem quidem internam, crudam illa
boratamq́; habeat, externã verò, ſuper
aſſatam & ſiccam. Cum autem modera
to minor ignis fuerit, non planè pa-
nem conficit, ſed crudiorem relinquit
præſertimq́; partem interiorem: panes
ergo, qui modico & temperato igne
longiuſculo tẽpore omni planè ex par-

te assati fuerint, ij etiam in ventriculo probè concoquuntur, & ad ceteras naturæ functiones effectusq; optimè habiles fiunt. Optimè igitur clibanitæ panes, iuxta iam dictum modum, & confecti & assati, ab his sunt furno excocti, eandem quidem habentes præparationem, sed quoniam in profundo non adeò bene, vt clibanitæ assantur, ideo ijs deteriores. Calidi ergo panes tardius meatus transeunt, & multum nutriunt, faciliterq; concoquuntur: qui verò frigefacti fuerint, nec facilè concoquuntur, nec vtiles sunt. Atqui & qui post multos dies eduntur, minimè laudantur. Fuêre & inter medicos aliqui qui panes similaginei vsum ijs prohibeant, qui iecoris ac lienis obstructionibus facilè capiuntur, quiq; calculo & articulari morbo laborāt, idq; ob eum quem habet similago lentorem, & bene quidem faciunt.

Ψισίον, Passer piscis. II.

PASSER, meliorem succum habet quàm ceteri pisces, & melius etiam concoquitur, & propterea huius

vsus

vſus hiſce conceditur, qui è morbo con ualeſcunt, & imbecilliori indigent nutrimento.

Ψ elementi Finis.

Ωά, Oua. I.

OVa inter ſe differunt, tres verò habent differentias, primam quidem, quæ iuxta propriam eorum eſt ſubſtantiam, alteram verò quæ eſt ſecundum tempus, an recentia ſcilicet aut vetera: nam recentia meliora ſunt, optimaq; eorum operatio. Tertia eorum differentia eſt in ratione modóque coquendi, quippe alia ſorbilia parantur, atq; ad modicam conſiſtentiam coquuntur, tremula vocantur, quæ autē magis cocta, elixa: in vniuerſum autem αὐγοκελικά, dicta ſunt: quę ergo ſorbilia ſunt, facilè ſubeunt, & faucium leniunt aſperitates, ſed minus nutriunt, quæ verò elixa ſunt, difficilius concoquuntur, & tardius permeant, & craſsū nutrimentum corpori prębent. Eorum etiam ouorum maius eſt vitium, quæ

ſub feruenti cinere aſſantur. Quæ verò in ſartagine cocta ſunt, peſſimũ habent nutrimentum, & dum concoquuntur, ſaporem nidoroſum faciunt, craſſumq́; gignunt ſuccum & excrementitium, ac malum. Laudantur quidem ſuffocata, vti etiam in calida aqua decocta parataq́; quæ autem anſerum ſunt oua, malum ſuccum habent. Dicuntur oua proprietate quadam bonam ingenij ſolertiam efficere ijs, qui cum fluxu filiarum hauri, id eſt cum melle & cum butyro aſsiduè eſitauerint: cum aceto verò oua cocta deſiccant, quæ in ventre ſunt, fluxiones.

Ωτίδες, Auritæ. II.

AVritarum caro, medium quẽdam locum habet inter anſerum & gruum carnes, & propterea quæ de illis traduntur quomodo cognita & inuenta ſunt, expoſui.

FINIS.

EIVSDEM.

EIVSDEM SIMEONIS SETHI ANTIOCHENI FRAGMENTUM, de medicamentis ex animalibus. DOMINO MONT. VERON. interprete.

De Merope auicula, quam nonnulli Alpiastrium vocant.

MEROPS, animal volatile est, cuius pectus accipitrinum, & venter lactis colorem ostendit. Tergus & vertex ipsius, auri effigiem repręsentant. Genæ, albæ existunt, rostrum pręlongum habet. Hoc animal communi vocabulo, Melissologos vocatur. Merops autem dicitur: quoniam cum homine statim amicitiam contrahit: quamobrem aliqui Gangręnam vocant. Hoc animal cum parere debet, loca permutat, ne ipsius nidus facilè deprehendatur. Huius fel cum melle & succo vuæ illitum, oculorum suffusionẽ sanat. Stercus etiam cum vino illitum, cardiacis admodum prodest affectibus. Cor-

verò tritum, & bibitum cordiacis, i-
ictericis & ſtomachicis quàm maximè
prodeſt, comeſtum autem vel tritum
bibitum, amorem parit, conciliatq́ȝ.

De Paſſere Trogleta.

Τρωγλήτης ſiue Trogleta animal, vola
tile eſt animal omnibus notũ. Eius ſter
cus cũ vino bibitũ intenſionẽ facit: cũ
adipe autem anſerino tritum illitumq́ȝ
alopecias ad pilum reducit. Adeps ve
rò ipſius cum adianto partibus am-
buſtis bis indie impoſitus,
mirificè confert.

FINIS.

INDEX IN SIMEONEM
Sethi copiosus

K

cana-

culinæ

Lactucæ

Oleum

Piper &

FINIS.



Arma Magnifici D. Domini Spitkonis Iordan De Zakliyczin & in Melstin hæredi, Palatini Sandomiriensis, Senatoris Regni Poloniæ, Premisliensis & Kamonacensis Capitanei.

